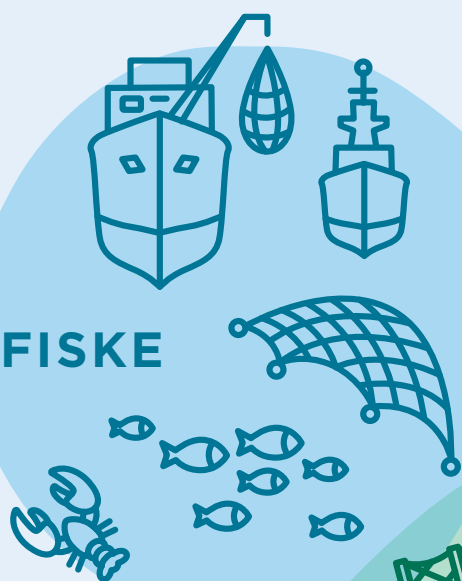


YRKESFISKE



VATTENBRUK

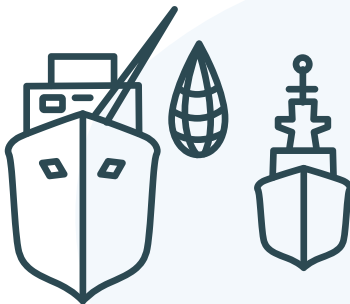


FRITIDSFISKE
& FISKETURISM



Handlingsplan för utveckling av svenskt yrkesfiske

2021-2026



INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND	5
SYFTE	5
FRAMTAGANDE OCH ANSVARSFÖRDELNING	6
GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING	6
BESKRIVNING AV ÅTGÄRDER.....	8
Förteckning över huvudmål och delmål i strategin	9
VÅL FÖRVALTADE OCH FUNGERANDE EKOSYSTEM	10
1. Vetenskapliga underlag för ekosystembaserad fiskförvaltning	11
2. Stärka rekryterings- och uppväxtområden	15
3. Översyn bestämmelser för pelagiskt trålfiske	17
4. Fiskereglering i marina skyddade områden	20
5. Säl och skarv	21
6. Regelverk gällande fiske för humankonsumtion	24
7. Fördelningssystem för demersalt fiske	26
8. Ökad regelefterlevnad inom yrkesfiske.....	27
KONKURRENSKRAFT, LÖNSAMHET OCH SOCIALA VÄRDEN.....	32
9. Ökad arbetsmiljösäkerhet för yrkesverksamma inom svenskt fiske	33
10. Nyrekrytering av yngre till yrkesfisket.....	34
11. Cirkulär konkurrenskraftig blå ekonomi.....	37
11a. Diversifiering, förädling, produktutveckling, märkning och marknadsföring av svensk sjömat.....	38
11b. Blåa värdekedjor i Sverige.....	40
11c. Ökad kunskap och information om dioxinsäker sjömat	43
KUNSKAP OCH KOMMUNIKATION.....	45
12. Harmoniserad handläggning	46
13. En modell för samhällsnytta	49
13a. Strukturerad insamling av kunskap kring samhällsnytta	50
13b. Socioekonomiska modeller för fiskeriförvaltning	51
14. Redskapsutveckling	53
15. Samråd	55
16. Utbildning och kompetensutveckling	57
17. Informations- och kommunikationsinsatser	59
DELTAGANDE ORGANISATIONER.....	63
ORDLISTA OCH FÖRKORTNINGAR.....	65



BAKGRUND

Hösten 2019 initierade Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten det myndighetsgemensamma projektet Framtidens Fiske och Vattenbruk. Projektet syftar till att ta fram en gemensam strategi och tre sektorsspecifika handlingsplaner för hållbar utveckling av svenskt fiske och vattenbruk. Med fiske och vattenbruk avses yrkesfiske, fritidsfiske och fisketurism samt uppfödning och odling av djur respektive växter i vatten. Projektplanerna presenterades för Närings- och Miljödepartementen, vilket resulterade i ett gemensamt regeringsuppdrag som tydliggör vilka politiska perspektiv som strategin och handlingsplanerna ska beakta.

Enligt regeringsuppdraget ska myndigheternas arbete med strategin och handlingsplanerna utgå från ekosystemansatsen och bidra till att stärka måluppfyllelsen i regeringens Maritima strategi samt den av riksdagen beslutade En livsmedelsstrategi för Sverige. Strategin ska även bidra till en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, särskilt genom att beakta kompetensförsörjning, diversifiering, lönsamhet samt minska antalet arbetsplatsolyckor och dödsolyckor. I arbetet ingår även att beakta forskning och innovation samt besöksnäringens möjligheter.

SYFTE

Genom det myndighetsgemensamma projektet och regeringsuppdraget har de två myndigheterna i samverkan med andra berörda myndigheter, näringar, forskning och organisationer utformat en samlad strategi för hållbart fiske och vattenbruk. Syftet med strategin, som heter *Strategi för svenskt fiske och vattenbruk 2021-2026 – friska ekosystem och hållbart nyttjande*, är att slå fast en gemensam väg framåt för hållbar utveckling av verksamheterna.

Strategin innehåller 15 delmål och kommer att vara styrande för Jordbruksverkets och Havs- och vattenmyndighetens arbete med koordinerad förvaltning och främjande där ekologi, ekonomi och social hållbarhet går hand i hand. Målsättningen är att strategin även ska vara ett stöd för samordnat agerande i näringarnas, länsstyrelsernas samt andra myndigheters och organisationers arbete med fiske- och vattenbruksfrågor.

Handlingsplanerna syftar till att slå fast vilka åtgärder och aktiviteter som behöver vidtas inom respektive sektor för att nå de strategiska målen. Åtgärderna beskrivs med avseende på syfte, bakgrund och genomförande. Flera åtgärder, inte minst på förvaltningsområdet, är av sektorsövergripande karaktär då näringarna i många fall står inför gemensamma utmaningar.



FRAMTAGANDE OCH ANSVARSFÖRDELNING

Åtgärderna har tagits fram i bred samverkan med fiskets och vattenbrukets intressenter och med hänsyn till myndigheternas uppdrag och mandat samt politiska och juridiska förutsättningar på såväl nationell som internationell nivå.

Även om handlingsplanerna, precis som strategin, ägs av Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten kommer myndigheternas arbete inte ensamt att kunna leda till önskad utveckling. För flera av åtgärderna krävs att andra organisationer tar ett aktivt ansvar och själva driver processen framåt. Fortsatt engagemang och aktivt deltagande från alla berörda är en förutsättning för att åtgärderna ska bli genomförda och bidra positivt till fiskets och vattenbrukets hållbara utveckling. Myndigheternas roll är att vara drivande i genomförandet av de åtgärder som ligger inom ramen för sina respektive uppdrag och mandat, men också samlande och stöttande i genomförandet av andra åtgärder.

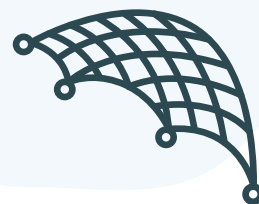
GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING

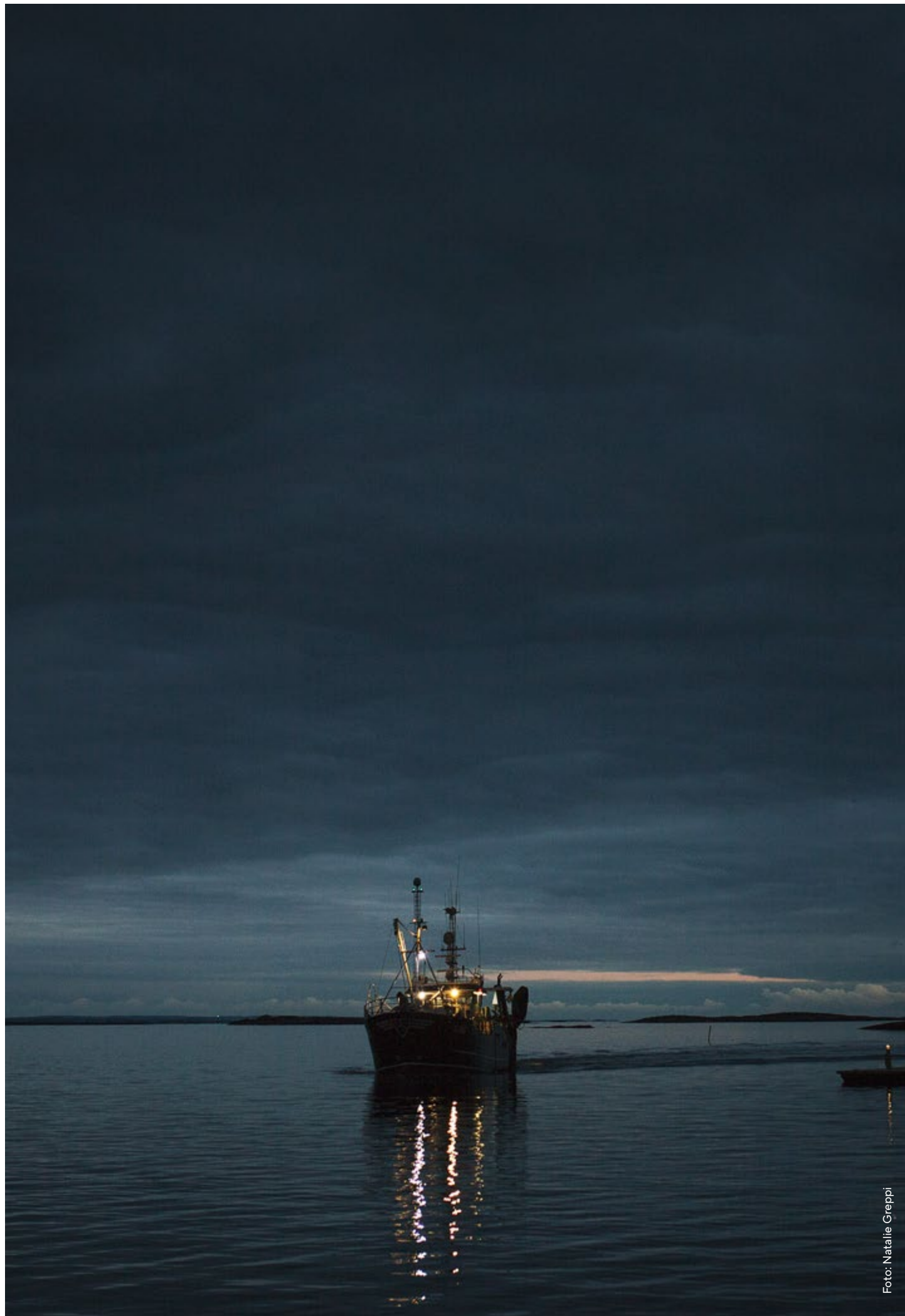
Då strategin och handlingsplanerna är styrande för myndigheternas arbete med koordinerad förvaltning och främjande är Jordbruksverket respektive Havs- och vattenmyndigheten sammankallande för arbetet med samtliga åtgärder. Myndigheterna ansvarar därmed för att samordna arbetet i enlighet med syftet för respektive åtgärd. När så är lämpligt kan samordningsansvaret delas med organisationer vars kompetens är särskilt relevant för åtgärden. Myndigheterna ansvarar tillsammans med relevanta organisationer för att åtgärdsarbetet genomförs, följs upp och utvärderas.

Åtgärderna i handlingsplanerna utgår från aktuella politiska-, förvaltnings-, miljömässiga samt tekniska förutsättningar våren 2021. Förutsättningarna kommer sannolikt att förändras under handlingsplanernas genomförandeperiod, varför det är viktigt att åtgärderna följs upp kontinuerligt och revideras vid behov. Ny information och resultat från genomförandet av åtgärderna kommer att sammanställas löpande.

Under 2023 planeras en halvtidsutvärdering av arbetet för att identifiera vilka åtgärder och aktiviteter som behöver ytterligare insatser för att kunna genomföras. En slututvärdering kommer att genomföras under 2026 i samband med att en eventuell uppföljande strategi och handlingsplaner tas fram. Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för uppföljning och rapportering, men andra intressenter har en viktig roll i datainsamlingen.

Handlingsplanerna är inte kopplade till någon särskild ekonomisk satsning, varför åtgärdsarbetet måste finansieras på annat sätt. Vissa åtgärder kan bland annat finansieras och genomföras inom ramen för myndigheternas ordinarie arbete med främjande och förvaltning, forskning, utbildning och arbetsmiljöfrågor. Externa finansieringskällor så som Livsmedelsstrategin, den Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruketsfonden, landsbygdsprogrammet, forskningsfonder eller regionala tillväxtprogram kommer att bli viktiga för handlingsplanernas genomförande. Då de finansiella förutsättningarna för åtgärdsarbetet skiljer sig åt har ingen prioritering av åtgärderna gjorts i handlingsplanerna. Sådana prioriteringar kommer att göras i samband med planering av genomförandet av åtgärderna.





BESKRIVNING AV ÅTGÄRDER

Åtgärderna i denna handlingsplan syftar till att uppfylla målen i Strategi för svenskt fiske och vattenbruk 2021-2026 – friska ekosystem och hållbart nyttjande. I Tabell 1 anges kopplingarna mellan å ena sidan, åtgärder i handlingsplanen och å andra sidan, strategins delmål och åtgärder i handlingsplanerna för vattenbruk respektive fritidsfiske och fisketurism. Åtgärderna beskrivs i de efterföljande avsnitten.

Åtgärder i handlingsplanen	Delmål i Strategi för svenskt fiske och vattenbruk 2021-2026															Kopplingar till övriga handlingsplaner	
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	VB	FF/FT
1. Vetenskapliga underlag för ekosystembaserad fiskförvaltning	•	•	•								•		•				•
2. Stärka rekryterings- och uppväxtområden	•	•									•						
3. Översyn bestämmelser för pelagiskt trålfiske	•										•						
4. Fiskereglering i marina skyddade områden	•	•					•										
5. Säl och skarv	•					•											
6. Regelverk gällande fiske för humankonsumtion		•				•		•								•	
7. Fördelningssystem för demersalt fiske				•		•		•									
8. Ökad regelefterlevnad inom yrkesfiske	•	•		•			•	•					•				
9. Ökad arbetsmiljösäkerhet för yrkesverksamma inom svenskt fiske									•								
10. Nyrekrytering av yngre till yrkesfisket								•	•		•						
11. Cirkulär konkurrenskraftig blå bioekonomi		•		•		•	•		•	•				•	•	•	
12. Harmoniserad handläggning							•	•	•								
13. En modell för samhällsnytta	•										•	•	•				•
14. Redskapsutveckling	•	•		•		•								•			
15. Samråd							•						•				•
16. Utbildning och kompetensutveckling						•	•							•			
17. Informations- och kommunikationsinsatser						•					•	•	•				•

TABELL 1 - Kopplingar mellan åtgärder i handlingsplanen, delmål i strategin och handlingsplanerna för vattenbruk (VB) respektive fritidsfiske och fisketurism (FF/FT).

Förteckning över huvudmål och delmål i strategin:

MÅLOMRÅDE 1 – Väl förvaltade och fungerande ekosystem

HUVUDMÅL:

Våra akvatiska ekosystem är i balans, bärkraftiga och förvaltas enligt ekosystemansatsen i syfte att generera samhällsnytta genom fiske och vattenbruk

DELMÅL 1.1 Fiske och vattenbruk förvaltas i enlighet med ekosystemansatsen

DELMÅL 1.2 Fiskets och vattenbrukets miljö-, resurs- och klimatpåverkan har minskat

DELMÅL 1.3 Det finns tydligare vägledning för lokalisering av fiske och vattenbruk

DELMÅL 1.4 Regelefterlevnaden inom fisket och vattenbruket har ökat

DELMÅL 1.5 Smittskyddet, djurhälsan och djurvelfärden har förbättrats inom vattenbruket

MÅLOMRÅDE 2 – Konkurrenskraft, lönsamhet och sociala värden

HUVUDMÅL:

Svenskt fiske och vattenbruk är konkurrenskraftiga och lönsamma näringar som bidrar till ökad livsmedelsförsörjning, sysselsättning och sociala värden i hela landet

DELMÅL 2.1 Konkurrenskraften och lönsamheten har ökat hos fisket och vattenbruket

DELMÅL 2.2 Samverkan har ökat mellan myndigheter och andra berörda parter inom fiske och vattenbruk

DELMÅL 2.3 Tillämpningen av regelverk för fiske och vattenbruk har förenklats

DELMÅL 2.4 Fiske och vattenbruk är attraktiva och säkra näringar

DELMÅL 2.5 Tillgången på livsmedel och akvatiska råvaror från svenskt fiske och vattenbruk har ökat på den inhemska marknaden

MÅLOMRÅDE 3 – Kunskap och kommunikation

HUVUDMÅL:

Kunskapen om de akvatiska ekosystemen samt om fiskets och vattenbrukets samhällsnyttor har ökat och sprids genom informationsinsatser och utbildningar

DELMÅL 3.1 Kunskapen om de akvatiska ekosystemen har ökat

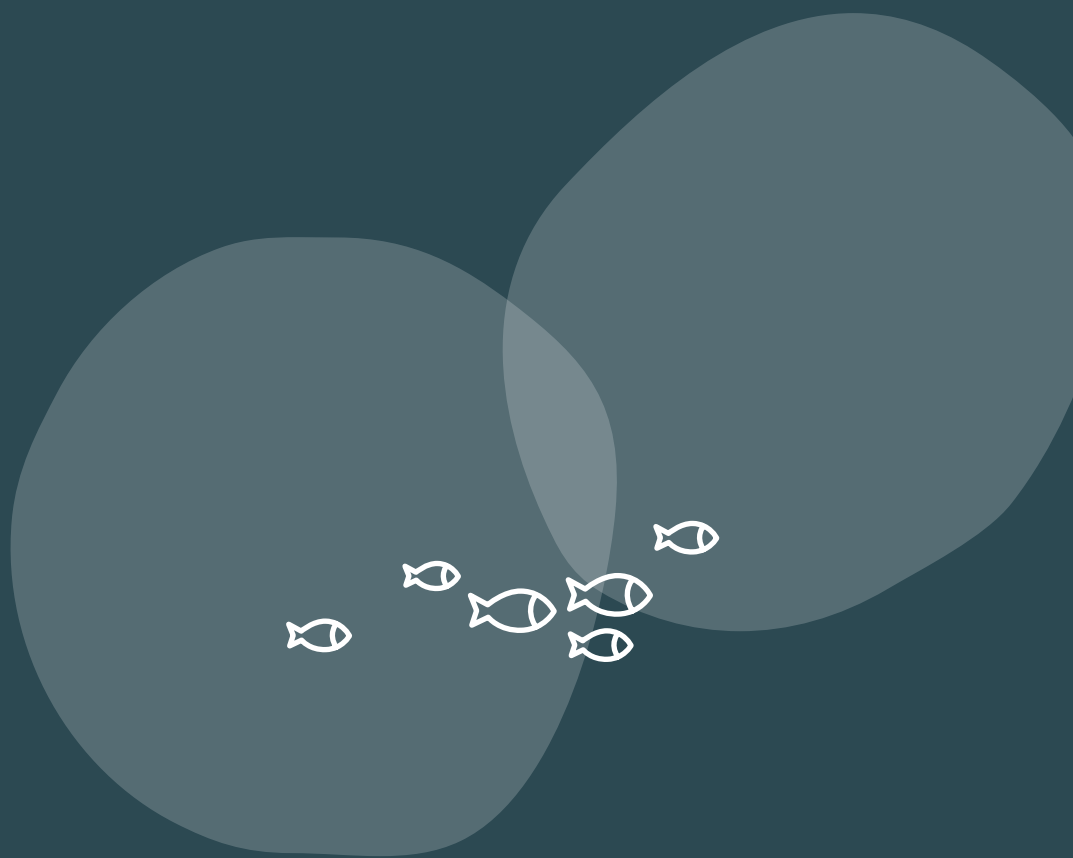
DELMÅL 3.2 Kunskapen om fiskets och vattenbrukets samhällsnyttor har ökat

DELMÅL 3.3 Tillgången på information om svenskt fiske och vattenbruk har ökat

DELMÅL 3.4 Kompetensförsörjningen inom fiske och vattenbruk har ökat

DELMÅL 3.5 Det finns en gemensam plattform för fiskets och vattenbrukets utveckling

VÄL FÖRVALTADE OCH FUNKERANDE EKOSYSTEM



1. Vetenskapliga underlag för ekosystembaserad fiskförvaltning

Syfte

Syftet med åtgärden är att vidareutveckla kunskapen för att genomföra en ekosystembaserad fiskförvaltning.

Bakgrund

Ekosystembaserad fiskförvaltning strävar mot ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet i användningen av natur och naturresurser. För yrkesfiske syftar ansatsen till att upprätthålla långsiktigt hållbart fiske samtidigt som man bevarar både den biologiska rikedom och de biologiska processer som är nödvändiga för att skydda livsmiljöernas sammansättning, struktur och funktion i det berörda ekosystemet. I detta behöver vi, bland annat, förstå vilka indirekta effekter fiske har på bestånd och, i sin tur, vilken roll bestånden har för näringsväven och hur det kan påverka möjligheterna att nå förvaltningsmål för andra arter, livsmiljöer eller ekosystemtjänster. En ekosystembaserad förvaltning kräver således en bredare kunskap om ekosystemet och hur olika arter påverkar varandra.

När det gäller rådgivning, framgår av den gemensamma fiskeripolitikens grundförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr. 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken) att antagande av åtgärder ska ske i enlighet med bästa tillgängliga vetenskapliga rådgivning samt att en försiktighetsansats ska tillämpas som ett sätt att hantera vetenskaplig osäkerhet. Ekosystembaserad fiskförvaltning gör alltså anspråk på pågående kunskapsutveckling om samband bland ekosystemets olika komponenter, och verktygs- och processutveckling för att kunna beakta dem på ett riskbaserat sätt i förvaltningsprioriteringar och beslut.

Det internationella havsforskningsrådet ICES tar på uppdrag av Europeiska Unionen (EU) fram vetenskaplig rådgivning för de flesta förvaltningsbeslut och är enligt såväl EU som övriga parter i Nordostatlanten och Östersjön den huvudsakliga källan för bästa tillgängliga vetenskapliga rådgivning. Samarbetsavtal finns mellan ICES och EU, övriga stater samt regionala fiskeorganisationer och miljökonventioner. Genom deltagande på olika nivåer i ICES struktur bidrar bland annat svenska regeringen till utformning av ICES system och prioriteringar.

Som del i det pågående arbetet verkar Havs- och vattenmyndigheten därför nationellt och internationellt för att bredda och samordna underlagen för planering och beslut i fiskförvaltningen genom att efterfråga, lyfta fram och stödja utvecklingen av rådgivning, kunskap och verktyg som ger en helhetsbild och belyser samband i ekosystemen. Detta gäller både inom internationella ramverk såsom ICES och inom nationell kunskapsförsörjning. Myndigheten utvecklar även underlag och verktyg till stöd för att tillämpa försiktighetsprincipen i fiskförvaltningen, samt för att belysa och hantera osäkerheter och risker vid planering och åtgärder.

För att bedömningar ska kunna möjliggöras är det viktigt att det finns en anpassad och kvalitetssäkrad datainsamling med lämpligt geografisk upplösning på beståndsnivå och där det är relevant även på beståndskomponentsnivå. Det kan även innebära en ökad satsning på kunskap om fiskbestånd och ekosystem på regional nivå för att, vid behov, anpassa fiskeregler till regionala förutsättningar.



Foto: Eva S Andersson

Beskrivning

Havs- och vattenmyndigheten bör fortsatt verka för att bredda och samordna underlagen för planering och beslut i fiskförvaltningen, både nationellt och internationellt. Kunskap och metodik bör vidareutvecklas om fiskens roll i ekosystemet och vilka ekosystemkomponenter som är nödvändiga för att säkerställa friska och växande fiskbestånd. I samma veva behövs förstärkt kompetens, metoder och kunskapsunderlag för att utifrån ett ekosystemtjänstperspektiv belysa sociala och samhällsekonomiska konsekvenser av fiskförvaltning.

Vetenskaplig kunskap om vissa nyttjade bestånd är begränsad, något som ofta, i linje med EU:s gemensamma fiskeripolitik, leder till användning av säkerhetsmarginaler i fastställande av fiskemöjligheter och andra förvaltningsbeslut. Inom ICES pågår därför ett omfattande arbete för att förbättra kunskap och rådgivning för datasvaga bestånd. Sverige är involverad genom planering och prioritering av arbetet i ICES struktur och svenska forskare deltar i arbetsgrupper och utformning av rådgivning.

I dialog med Sveriges lantbruksuniversitet bör Havs- och vattenmyndigheten även kontinuerligt se över nationella förvaltningsmål för datasvaga bestånd och möjligheter för utveckling av beståndsanalys för dessa. På regional nivå krävs en utökad beställning av datainsamling gällande fisk och kräftdjur längs kusten och i de stora sjöarna, digitaliserad rapportering av Fisk- och skaldjursbestånd i hav och sötvatten och samordnad miljöövervakning gällande fisk och kräftdjur mellan Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna. Såväl internationellt som nationellt ställer detta arbete särskilda krav på prioritering av befintliga resurser utifrån de upplagda förvaltningsmålen, inte minst där förbättrat kunskapsläge inte sällan är resurskrävande eller svårt att nå.

Exempel på aktiviteter

- Lyfta fram och stödja vidareutvecklingen av rådgivning, kunskap och verktyg som ger en helhetsbild och belyser samband i ekosystemen för att bidra till att uppfylla EU:s havsmiljödirektiv och vattendirektiv inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken.
- Öka kunskapsunderlagen genom optimerad och utökad datainsamling med lämplig hög geografisk upplösning för att nå förvaltningsmålen. Här bör även tillgången på regionala miljöbedömningar av ekosystem i hav, sjöar och rinnande vatten ökas för att öka möjligheter till att anpassa fiskeregler till regionala förutsättningar där detta behov finns.
- Kunskapsutveckling inom fysisk planering av kustzonen och havsmiljön samt kartläggning av fiskens rekryteringsområden, uppväxtområden, vandringsvägar och andra viktiga livsmiljöer (se åtgärd 2, Stärka rekryterings- och uppväxtområden).
- Se över förvaltningsmålen för datasvaga nationellt förvaltade bestånd och möjligheterna för utveckling av beståndsanalys för dessa.
- Öka kunskapen om klimatpåverkan på kommersiellt viktiga fiskeresurser och effekter för svenskt fiske.
- Förbättra möjligheterna att använda fiskeberoende datainsamling, bl.a. genom rapportering från fritidsfisket.
- Utveckling av en modell för strukturerad insamling av kunskap kring samhällsnytta för att kunna väga kostnader och nyttor för olika handlingsalternativ inom havs- och fiskeriförvaltningen mot varandra.
- Pilotarbete över hur genetisk diversitet kan övervakas för olika marina arter. Här ingår att bygga strukturer och en grund till framtida övervakning, bland annat igenom datavärdskap, referensgrupp, undersökningstyp och struktur för insamling.

2. Stärka rekryterings- och uppväxtområden

Syfte

Syftet med denna åtgärd är att säkerställa tillgång på hållbara fiskemöjligheter genom förstärkning av rekryterings- och uppväxtområden för fisk- och skaldjursbestånd.

Bakgrund

Rekryterings- och uppväxtområden är centrala delar i en blå-grön infrastruktur för bevarande och återskapande av viktiga ekosystemtjänster och ett hållbart nyttjande. Kustområdena har ofta en avgörande funktion för naturlig produktionsförmåga av nyttjade fisk och skaldjursbestånd samtidigt som de är utsatta för ett stort tryck från mänskliga aktiviteter. Samordning och samsyn krävs vad gäller fysisk påverkan och fysiska restaureringsåtgärder för biologisk återställning i kustvattenmiljön. I limniska miljöer behövs bättre konnektivitet förbi, exempelvis, dammanläggningar i livsmiljöer för vandrande fiskbestånd.

Grunda och skyddade vikar med rika vattenväxtbestånd ökar skyddet mot rovdjur samtidigt som de innehåller bytesdjur för ynglen. Dessa områden har därför en stor betydelse som reproduktions- och uppväxtområden för framför allt fisk. Mellan 70 och 80 procent av nyttjade fiskarter använder grunda, 0–10 m djupa, kustområden under någon del av sin livscykel. Skydd och restaurering av dessa kustmiljöer är därför styrande i arbetet med att återställa naturliga produktionsförmågan av fisk och skaldjursbestånd.

Vattenkraft och dammanläggningar begränsar ofta fiskbeståndens möjlighet att simma upp- och nedströms mellan olika lek- och uppväxtområden. Under 2020 tog regeringen beslut om en nationell plan för omprövningar av svensk vattenkraft. Miljöåtgärder vid dammar och vattenkraftverk, tillsammans med annat miljöförbättrande arbete i vattensystemen, är avgörande för att bibehålla och återskapa en blå-grön infrastruktur i Sveriges vattendrag och sjöar för vandrande fiskbestånd såsom ål och laxfiskar, men även mer svagsimmande arter som havsnejonöga, vimma, id och flodnejonöga.

Beskrivning

Befintlig rumslig förvaltning inom skydd av rekryterings- och uppväxtområden för viktiga fiskeresurser bör förstärkas och integreras. Havs- och vattenmyndigheten kommer därför, med bistånd från framför allt länsstyrelserna och vattenmyndigheterna, Naturvårdsverket, samt Riksantikvarieämbetet ta fram samordnade åtgärdsstrategier för restaurering i limniska och marina miljöer.

Havs- och vattenmyndigheten har tillsammans med berörda kustlänsstyrelser utvecklat ett ramverk för marint områdesskydd, som utgör ett viktigt verktyg för att säkerställa skyddet för kustnära miljöer. På motsvarande sätt är limniskt områdesskydd även viktigt för att säkra viktiga värden uppströms.

Åtgärdsprogrammen för hotade arter och naturtyper tar ett samlat grepp över förvaltningsbehovet för ett antal naturtyper viktiga för fisk i kust och hav exempelvis vad gäller skyddsåtgärder, restaurering, kunskapsuppbyggnad och information. Åtgärdsprogrammen för hotade arter och naturtyper i sötvatten arbetar även med att skapa fria vandringsvägar för lekfisk samt yngel, hydrologi samt bemöta deras olika

miljöbehov för lek och uppväxt. Konnektivitetsåtgärder kommer också att hanteras inom ramen för de kommande omprövningarna av Sveriges vattenkraftverk och de vägledningar som tas fram inom ramen för Havs- och vattenmyndighetens program Vattenmiljö och vattenkraft.

Förvaltning och fysisk planering av kustzonen och havsmiljön hos nationella myndigheter, länsstyrelser och kommuner erfordrar effektiva verktyg för att kunna identifiera vad som bör prioriteras och var detta bör ske inom flera olika förvaltningsprocesser. För att skapa synergier i det samlade arbetet och främja en ekosystembaserad förvaltning krävs ett gemensamt underlag att utgå ifrån, exempelvis vad gäller naturvärdeskartor och vilka ekosystemkomponenter som bör prioriteras. Mosaic, ett verktyg som Havs- och vattenmyndigheten använder för ekosystembaserad förvaltning av marina naturvärden, försöker tillsammans med underlag från nationell marin kartering att uppfylla delar av detta syfte för kust och utsjö, men verktyget bör utvecklas och användas i praktiken. Befintliga naturvärdeskartor bör även fortsatt förbättras inom nationell marin kartering bland annat genom att täcka dataluckor om bottenlevande arter och livsmiljöer.

Skydd och restaurering av naturliga livsmiljöer bör vara i fokus i arbetet för att återskapa produktionsförmågan hos nyttjade fisk och skaldjursbestånd. I vissa fall kan det dock vara relevant att skapa nya, artificiella, rekryterings- och uppväxtområden, exempelvis som ekologisk kompensation vid exploateringar och miljöprövning. Här krävs först en vetenskaplig utvärdering av åtgärden och dess effekter på resten av ekosystemet, exempelvis vid utplantering av artificiella rev som metod för att främja återväxt av kustlekande bestånd av torsk. Även potentiella negativa effekter av artificiella rev bör beaktas, såsom deras attraherande effekt på fisk och kräftdjursbestånden som koncentreras från en större näraliggande vattenyta, vilket gör dem lättare att fånga för både fisket och predatorer.

Exempel på aktiviteter

- Framtagande av en samordnad åtgärdsstrategi och verktyg mot fysisk påverkan och för biologisk återställning i kustvattenmiljön där rekryterings- och uppväxtområden för viktiga fiskeresurser ingår.
- Kompetensutvecklings- och informationsåtgärder riktade mot allmänheten, näringar och myndigheter aktiva i miljöprövning som förebyggande åtgärder i skydd av viktiga rekryterings- och föryngringsområden för fisk och skaldjur.
- Nationell vägledning för bedömningen av behovet och nyttan av fiskvägar för vandrande fiskbestånd.
- Vetenskaplig utvärdering av utplacering av artificiella rev som metod för att främja återväxt av kustlekande bestånd av torsk och dess effekter på resten av ekosystemet.

3. Översyn bestämmelser för pelagiskt trålfiske

Syfte

Åtgärden syftar till att ställa samman kunskap för att se över åtgärder som kan bidra till ett långsiktigt hållbart pelagiskt fiske.

Bakgrund

Under de senaste åren har ett omfattande arbete gjorts med översyn och uppdatering av fredningsområden längs den svenska kusten. I december 2020 remitterade Havs- och vattenmyndigheten ett förslag med uppdaterade fredningsområden längs östkusten. I förslag till Åtgärdsprogrammet för havsmiljön 2022-2027 har ytterligare förstärkt skydd av rekryterings- och uppväxtområden i kusten identifierats som nödvändiga för att förbättra Östersjöns havsmiljö. Ökad kunskap om kustnära bestånd av fisk och skaldjur, och fiskets påverkan på dessa bestånd, behövs för att möjliggöra en översyn av bestämmelser för fiske.

Under den senaste tiden har det varit stort fokus på om och i så fall hur storskaligt pelagiskt fiske påverkar kustnära lokala (del-)bestånd av sill/strömming i Östersjön och i Bottenhavet. Det finns olika hypoteser om vad minskad förekomst av sill/strömming i skärgården har för betydelse för ekosystemet i kusten, men kunskapsläget är fortfarande ofullständig. Idag vet vi att kustens ekosystem är mycket påverkat och att det finns en risk för ytterligare förändringar i den marina näringsväven. Det är dock helt belagt genom vetenskapliga studier och underlag att kustzonen är av vital betydelse för biologisk mångfald i stort och som barnkammare, uppväxt- och födoområde för fisk och skaldjur.

Inom åtgärdsprogram för havsmiljön har Havs- och vattenmyndigheten lyft att nya fiskebestämmelser bör införas för att freda särskilt hotade kustlekande bestånd innanför trålgränsen i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön. Andra fiskebestämmelser ska syfta till att minska fisketrycket på kustlevande bestånd innanför trålgränsen som behöver stärkt skydd men som kan fiskas till viss del. Fiskebestämmelser bör även syfta till att fisket innanför trålgränsen bedrivs mer skonsamt och arts selektivt.

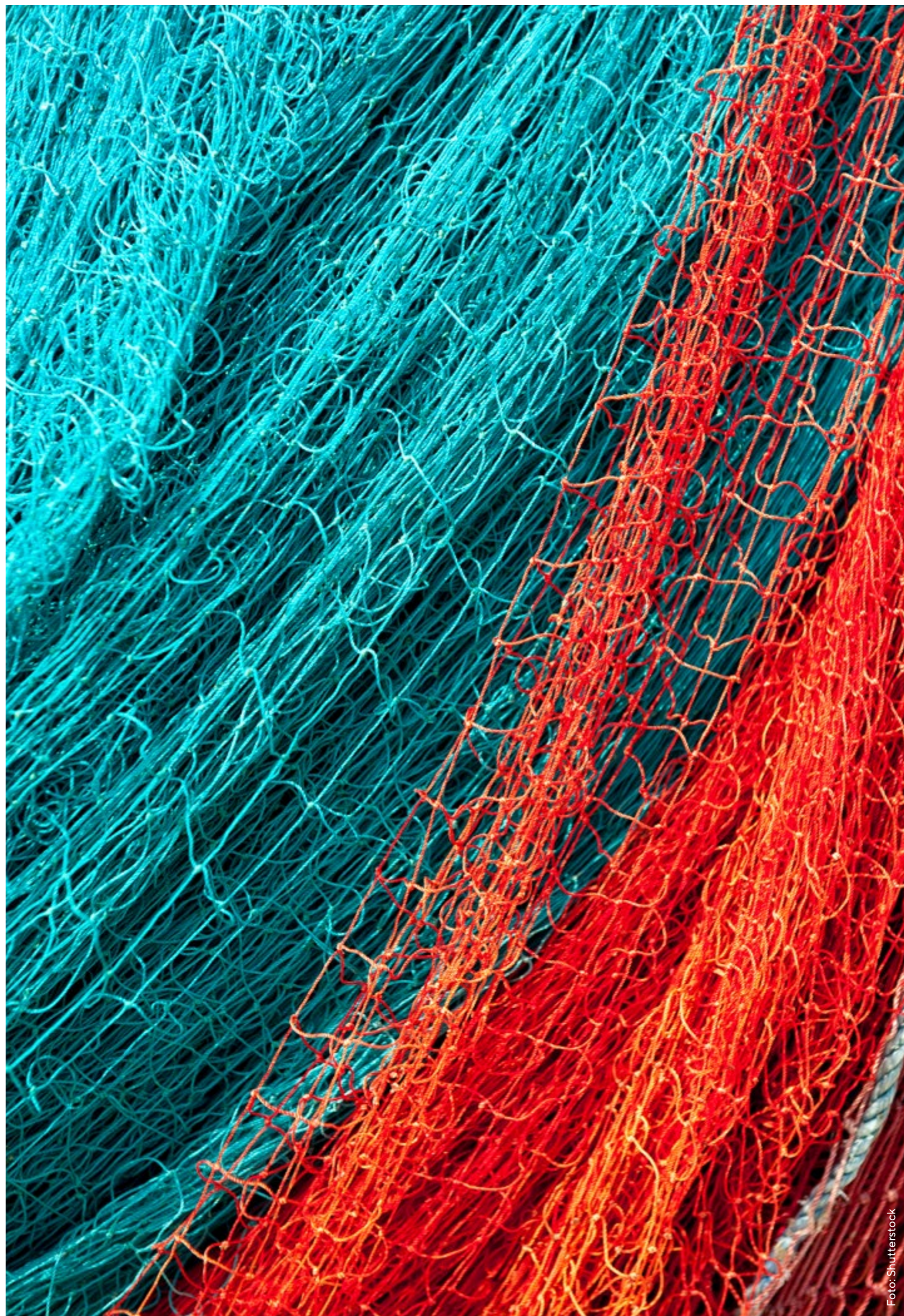
Beskrivning

Under de senaste åren har ett omfattande arbete gjorts med översyn och uppdatering av fredningsområden längs den svenska kusten. I december 2020 remitterade Havs- och vattenmyndigheten ett förslag med uppdaterade fredningsområden längs östkusten. I förslag till Åtgärdsprogrammet för havsmiljön 2022-2027 har ytterligare förstärkt skydd av rekryterings- och uppväxtområden i kusten identifierat som nödvändiga för att förbättra Östersjöns havsmiljö. Ökad kunskap om kustnära bestånd av fisk och skaldjur, och fiskets påverkan på dessa bestånd, behövs för att möjliggöra en översyn av bestämmelser för fiske.

Det krävs en kunskapssammanställning som grund för en översyn av fiskeområden för trålfisket innanför fyra nautiska mil (trålfiskeområden). Där möjligt ska data och analys från ICES utgöra grunden för dessa kunskapssammanställningar. Det behöver utredas om det finns behov av att ändra i bestämmelserna för storskaligt fiske utanför trålgränsen. Här krävs också analys över vilka underlag som behövs för att vidta nationella bevarandeåtgärder för svenska fiskefartyg utanför trålgränsen med stöd i artikel 19 och 20 i EU:s gemensamma fiskeripolitik. Om utredningar visar att behov finns att även reglera andra EU medlemsstaternas fiske bör detta lyftas till regeringen som avgör om Sverige ska lyfta frågan till berörda medlemsstater inom EU:s regionaliseringsprocess.

Exempel på aktiviteter

- Ett utökat och samordnat kustnära provtagningsprogram är en förutsättning för att få ett förbättrat kunskapsunderlag om kustnära (del)bestånd eller subpopulationer av sill/strömming och andra kustbestånd.
- Kunskapssammanställning behövs för att se över bestämmelser och möjliga fiskeområden för trålfisket innanför trålgränsen och bestämmelser utanför trålgränsen för hållbar förvaltning av kustnära bestånd.



4 ■ Fiskereglering i marina skyddade områden

Syfte

Syftet med denna åtgärd är att nå bevarandemålen i marina skyddade områden genom införande av nödvändiga bevarandeåtgärder riktade till fisket, för att skydda den marina miljön och bidra till välmående hav. Detta är även en förutsättning för ett långsiktigt hållbart fiske.

Bakgrund

Fiskereglering i marina skyddade områden kan medföra positiva effekter både för naturvårdens och fiskeriförvaltningens intressen, eftersom friska hav med välbevarade livsmiljöer är en förutsättning för ett långsiktigt hållbart fiske.

Sverige har en skyldighet att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder riktade till fiske för att efterleva skyldigheter enligt unionens miljölagstiftning – Art- och habitatdirektivet, Fågeldirektivet och Havsmiljödirektivet.

Beskrivning

Baserat på länsstyrelsernas bedömningar om behov av bevarandeåtgärder i marina skyddade områden pågår ett arbete med att införa nödvändiga fiskeregleringar i marina skyddade områden där Havs- och vattenmyndigheten samordnar arbetet med kunskapsinsamling, dialog och samråd med berörda intressenter samt införande av åtgärder. I de fall där andra medlemsstater har tillträde till fiske i de marina skyddade områdena samråder Havs- och vattenmyndigheten med berörda länder på uppdrag av regeringen för att nå gemensamma överenskommelser som ska resultera i EU-förordningar tillämpliga för samtliga medlemsstater.

Exempel på aktiviteter

- Ett fortsatt samordnat arbetssätt kring fiskereglering i marina skyddade områden havsområdesvis; Bottniska viken, Egentliga Östersjön och Västerhavet, inom ramen för det så kallade plattformsarbetet.
- Införa nödvändiga bevarandeåtgärder riktade till fisket baserat på länsstyrelsernas analyser av behov av fiskereglering i marina skyddade områden för att nå bevarandemålen.
- Identifiera behov av, och beställa relevant vetenskapligt kunskapsunderlag, som kan användas till stöd vid utarbetande av ändamålsenlig reglering av fiske i marina skyddade områden
- Tillse att införda regleringar i marina skyddade områden efterlevs genom ett anpassat kontrollsystem där det är möjligt att säkerställa kontroll av, i vissa delar, små områden.
- Genom uppföljning av effekterna av införda fiskeregleringar i marina skyddade områden möjliggöra analyser över tillämpligheten i andra områden, men även för att stödja eventuella justeringar av regleringen i befintliga områden, vilket ger ett underlag för en adaptiv förvaltning.

5. Säl och skarv

Syfte

Syftet med åtgärden är att minska säl och skarvs påverkan på fiskets bedrivande. Det behöver undersökas vad som kan krävas för att jakt efter säl och skarv ska bli mer ändamålsenlig utefter skadebilden.

Bakgrund

Majoriteten inom fiskerieringen bedömer att de senaste årens växande säl- och skarvpopulationer runt Sveriges kust är ett stort problem. Sälarnas och skarvarnas stora antal och deras fiskkonsumtion har skapat konflikter med fisket gällande bland annat skador på redskap och fångst. Skydds- eller licensjakt på säl tillåts bland annat om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. För skarv finns möjlighet till skyddsjakt. När den här handlingsplanen tas fram finns det en nationell förvaltningsplan för gråsäl i Östersjön och en för knubbsäl i Västerhavet, medan det saknas planer för knubbsäl och vikare i Östersjön där populationerna på senaste tiden har ökat. Det finns också en nationell förvaltningsplan för skarv.

Trots att majoriteten inom fiskerieringen bedömer att säl- och skarvpopulationerna utgör ett stort bekymmer så nyttjas inte kvoterna för jakt fullt ut vilket bland annat kan tänkas bero på att säl- och skarvjakt är svårt och dyrt samt att det inte är tillåtet att sälja sälprodukter.

Beskrivning

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för att ta fram förvaltningsplaner för vikaresäl respektive knubbsäl i Östersjön. Det behöver utredas närmare vilken påverkan de olika sälarterna generellt har på fiskbestånd med särskilt fokus på vilken påverkan de olika sälarternas födointag har när det kommer till möjligheten för svaga fiskbestånd att återhämta sig.

Naturvårdsverket tog fram en nationell förvaltningsplan för skarv år 2014. Det har tillkommit en del vägledande domar samt ny kunskap sedan dess så det finns skäl att uppdatera den. Det finns dock redan idag mandat för länsstyrelserna att ta fram regionala förvaltningsplaner för skarv. Dessa bedöms kunna leda till tydligare styrning av hur skarvpopulationerna ska hanteras.

Trots att yrkesfisket anser att säl och skarv ställer till med stora skador nyttjas inte möjligheten till jakt fullt ut. Utredning behöver ske av vad som krävs för att jakt ska bli ett mer ändamålsenligt verktyg för att minska skador och skydda känsliga arter och fiskbestånd. Det behöver också utredas vilka effekter en beståndsreglerande jakt på säl kan ha ur ett ekosystemperspektiv.

Exempel på aktiviteter

- Ta fram förvaltningsplaner för vikaresäl respektive knobbsäl i Östersjön.
- Se över möjligheterna att uppdatera den nationella förvaltningsplanen för skarv.
- Ta fram fler regionala förvaltningsplaner för skarv i områden med stora skarvpopulationer.
- Utredda de olika sälarternas generella påverkan på fisk med särskilt fokus på återhämtning av svaga fiskbestånd.
- Utredda hur jakt efter säl och skarv kan användas som verktyg för en ändamålsenlig förvaltning och för att minska skador på redskap, fångst och känsliga fiskbestånd.
- Utföra vetenskaplig utvärdering av effekterna av beståndsreglerande jakt på säl ur ett ekosystemperspektiv.



Foto: Sven-Erik Arndt / Azote

6 Regelverk gällande fiske för humankonsumtion

Syfte

Åtgärdens syfte är att förtydliga principerna och gällande rättsliga ramar för förvaltning av fiske som bidrar till tillgång på svenska fiskeriprodukter för humankonsumtion.

Bakgrund

Det finns stort intresse för sjömat hos svenska konsumenter, men en allt för stort andel av svensk konsumtion av sjömat är importerad. Det är viktigt att på olika sätt tydliggöra regelverk, åtgärder och aktiviteter som bidrar till tillgång på svenska fiskeriprodukter för humankonsumtion.

För arter som omfattas av landningsskyldigheten inom EU:s grundförordning för fiske och vattenbruk och marknadsnormer inom EU:s gemensamma marknadsordning ska användningen av fångster av arter som underskrider minsta referensstorlek för bevarande eller marknadsnormen begränsas till andra ändamål än direkt humankonsumtion.

Redskapsåtgärder som begränsar fångst av individer som underskrider minsta referensstorlek för bevarande eller marknadsnormen begränsar alltså inte endast biologisk påverkan på beståndet utan ökar även andelen av fångst som lagligt kan användas till humankonsumtion. Även annan redskapsinnovation kan öka möjligheterna för livsmedelsproduktion inom de hållbara fångstnivåerna, såsom redskap som möjliggör att släppa tillbaka oönskad fångst levande (exempelvis torskburar och laxfällor), eller rovdjurssäkra redskap (exempelvis sälsäkra burar).

Från intressenterna har det även inkommit önskemål om en förändrad regional tilldelning av pelagiska fiskekvoter (sill, skarpsill, makrill, blåvitling och tobis) som gynnar fiske för humankonsumtion. Den regionala tilldelningen av pelagiska arter i Östersjön är en viktig del för att bibehålla ett regionalt baserat och kustnära fiske i Östersjön. I samband med att det pelagiska systemet förlängdes med ytterligare en tioårsperiod med början år 2020, identifierades ytterligare behov av klargöranden avseende den regionala tilldelningen. För att öka transparensen behöver principerna för fördelningen av den regionala tilldelningen förtydligas.

Möjligheten till regional tilldelning infördes redan under år 2006, vilket var innan det pelagiska systemet med fiskerättigheter infördes. Inför införandet av det pelagiska systemet år 2009 betonade regeringen vikten av större regional hänsyn. Det pelagiska fisket dominerades av fartyg från västkusten och det behövdes särskilda åtgärder för att undvika en ökad koncentration av fiskemöjligheter till dessa fartyg samt för att stärka det småskaliga fisket. I samband med införandet av det pelagiska systemet infördes därför regional tilldelning, ett regionalt påslag för fartyg som endast bedriver fiske i Östersjön och landar i östersjöhamnar. Den regionala tilldelningen fördelades utöver den individuella andel, som baserades på historisk infiskning under en referensperiod. Transparensen kring hur den regionala tilldelningen beslutas har varit bristfällig och behöver öka.

Beskrivning

Fortsatt arbete krävs för att minska oönskad bifångst i fiske. Fortsatt stöd till utveckling av innovativa, selektiva, skonsamma och rovdjurssäkra fiskeredskap krävs för nya tekniska lösningar. Samtidigt behövs en incitamentsstruktur inom kontroll, teknisk reglering och fördelning av fiskemöjligheter för att öka användning av storleksselektiva fiskeredskap.

För att tydliggöra de östersjöbaserade fartygens möjligheter till regional tilldelning behöver principer som gäller för fördelningen av den regionala tilldelningen förtydligas och framkomma i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter.

Exempel på aktiviteter

- Effektiv kontroll, kommunikation och incitamentsstruktur till användning av (storleks)selektiva, skonsamma och rovdjurssäkra fiskeredskap (se åtgärd 8. Ökad regelefterlevnad inom yrkesfiske).
- Förtydliga hur fördelning av den regionala tilldelningen sker, särskilt vad gäller möjligheten till nyetablering, principer för prioritering vid nyetablering samt fördelningsprinciper.

7. Fördelningssystem för demersalt fiske

Syfte

Syftet med denna åtgärd är att anpassa delar av fördelningssystemet inom demersalt fiske för att bland annat öka efterlevnaden av landningsskyldigheten, öka användandet av skonsamma fiskemetoder samt vidareutveckla utformningen av den regionala tilldelningen av fiskemöjligheter.

Bakgrund

Den 1 januari 2017 infördes ett nytt sätt att fördela fiskemöjligheter i svenskt demersalt fiske. Fördelningen innebär att fiskare tilldelas individuella årliga fiskemöjligheter istället för att som tidigare fiska på en gemensam kvot med fångstbegränsningar (ransoner) på vecko-, månads eller årsbasis. Tilldelningen baseras i huvudsak på historisk infiskning som ägde rum under referensperioden 2011-2014.

Utgångspunkten för det nya systemet var att underlätta införandet av landningsskyldigheten genom att i största möjliga mån skapa förutsättningar för enskilda fiskare att efterleva landningsskyldigheten. Det nya systemet innebär bland annat möjligheter för yrkesfiskarna att anpassa sina fiskemöjligheter och att kunna planera sitt fiske under året samt minska risken för kollektiva redskapsstopp genom individuellt ansvar för fiskemöjligheter. Vid systemets utformning togs särskild hänsyn till det småskaliga kustnära fisket genom att bland annat kustkvoter, som inte fördelades på individuell nivå, inrättades. År 2018 infördes även en extra regional tilldelning för dem som endast bedriver fiske i Östersjön och landar i östersjöhamnar. De som omfattas av individuella årliga demersala fiskemöjligheter är samtliga trålfartyg, de som bedriver fiske efter havskräfta med bur samt fartyg över 10 meter som fiskar med vissa passiva redskap i Västerhavet.

Havs- och vattenmyndigheten har endast mandat att tillåta överlåtelse av individuella fiskemöjligheter under året inom demersalt fiske. Myndigheten drog slutsatsen i ett regeringsuppdrag år 2020 att ett system med fiskerättigheter med längre överlåtbarhet, såsom redan finns inom det pelagiska fisket, också bör införas i det demersala fisket. Rätt utformat och implementerat och i rätt kombination med förvaltningens övriga verktyg bedömer myndigheten att ett flerårigt demersalt system kan bidra till ett enklare och mer transparent regelverk, ökad möjlighet till mer lönsamt fiske och större möjligheter till att kunna anpassa fiskemöjligheter efter sitt individuella fiske. Detta kräver dock regeringsbeslut.

Beskrivning

Oavsett om regeringen beslutar om att fiskerättigheter inom demersalt fiske ska införas eller inte, ska Havs- och vattenmyndigheten i samråd med näringen och berörda myndigheter och intressenter anpassa delar av nuvarande fördelningssystem inom demersalt fiske.

Exempel på aktiviteter

- Havs- och vattenmyndigheten ska i samråd med näringen och berörda myndigheter och intressenter anpassa delar av nuvarande fördelningssystem inom demersalt fiske.

8 ■ Ökad regelefterlevnad inom yrkesfiske

Syfte

Åtgärden syftar till att effektivisera den svenska fiskerikontrollen av nationell och EU-gemensam lagstiftning, särskilt avseende kontrollförfordningen och EU-förordningen om olagligt, orapporterat och oreglerat fiske. Åtgärden ska också bidra till en högre regelefterlevnad genom att öka incitament för regelefterlevnad, underlätta för utövare att göra rätt och öka acceptans för regelverket.

Bakgrund

God efterlevnad är avgörande för att fiske på den allmänna resursen ska kunna förvaltas hållbart och enligt ekosystemansatsen. Samtidigt bidrar god efterlevnad till konsumenternas förtroende om hållbar produktion.

Kontroll är det primära verktyget för att säkerställa att lagstiftningen för yrkesfiske och sjömatens försäljningskedja efterlevs. I oktober 2020 rapporterade Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag av regeringen en grundlig kartläggning och utvärdering av fiskerikontrollens alla delar (N2019/02976/FJR). Kartläggningen resulterade i ett antal förslag till förbättringsåtgärder som tillsammans kan bidra till en mer effektiv kontrollverksamhet med högre efterlevnad i yrkesfiske.

För att säkerställa korrekt kvotuppföljning och underlag för beståndsuppskattningar behöver efterlevnaden av fångstregistreringskraven och landningsskyldigheten öka. Vidare behöver regelverket gällande vägning och artsammansättningsprov utvecklas för att säkerställa korrekt rapportering av landad fångst vid osorterade landningar. Digitala verktyg och processer för uppföljning, övervakning och kontroll behöver utvecklas för att bidra till en minskad administrativ börda för näringen.

Efterlevnadsgrad är dock inte enbart ett resultat av kontroll och styrning. Även incitamentsstruktur och dialog bör vidareutvecklas för att underlätta för utövare att göra rätt och öka acceptansen för regelverket. Dessa mer övertalande åtgärder anses vara avgörande under förhållanden där önskade kontrollnivåer är svåra att uppnå.

Den begränsade fiskerikontroll som idag genomförs av landningsskyldigheten är ineffektiv och kostsam. Smarta lösningar bör därför skapa förutsättningar för en god efterlevnad under förhållanden där önskade kontrollnivåer är svåra att uppnå. Dialog och incitamentsstruktur inom förvaltningen ska därför utformas som ett komplement till kontroll, som bidrar till en bättre förståelse om gällande regelverk och en högre frivilligt efterlevnadsgrad.



Beskrivning

En pilotstudie med REM-system (Remote Electronic Monitoring) bör utföras i syfte att förbättra efterlevnaden av landningsskyldigheten samt för att verifiera att utkast registreras i loggboken. Havs- och vattenmyndigheten föreslår att ett pilotförsök genomförs med REM-system i de fiskerier med hög risk för utkast och som identifierats av myndigheten i tidigare regeringsuppdrag. Förutom att utgöra en effektiv kontrollmetod för att upptäcka otillåtna utkast och kvalitetssäkra fångstuppgifter möjliggör REM-systemet också ökad detaljerad kännedom om var och hur fiske bedrivs genom GPS-sändare och sensorer på exempelvis redskap. Vid behov ska även fiske med risk för bifångst av tumlare inkluderas.

I det storskaliga pelagiska fisket landas fångsten osorterad, det vill säga alla arter landas samtidigt, och oftast pumpas fångsten direkt från fartygens tankar till pelagiska vägningsmottagningar. Kontrollrutiner ska förbättras vid kontroll av vägningsystem och kompetensutveckling för kontrollanter och rutiner för uppföljning av provtagningsresultat tas fram.

Dialogen bör förstärkas med syfte att underlätta för intressenterna att hitta den information de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag och att följa gällande regelverk. För att öka förtroendet och tillförlitligheten för Havs- och vattenmyndigheten behöver arbetet med information och dialog inför förändringar för fiskets aktörer (exempelvis regelförändringar) struktureras och formaliseras. Samtidigt kan det vara relevant att inom ramen för strategin genomföra regelförenklingsåtgärder specifikt riktade mot det småskaliga och kustnära fisket. Vidare ska Havs- och vattenmyndigheten fortsätta att utveckla webbplatsen havochvatten.se och andra externa plattformar, exempelvis när det gäller tillgång till relevanta e-tjänster.

Vägledning bör utvecklas beträffande regelverk för fiske och försäljning av fiskeriprodukter. Driftsäkra, välfungerande IT-verktyg och användarstöd ska införas för digital rapportering i flera delar av det småskaliga fisket. Här bör ett nytt system för elektronisk fångstrapportering erbjuda en förenklad och automatiserad inmatningsprocess med kvalitetssäkrade fångstuppgifter. Likaså kan en digitalisering av det analoga glapp som finns i leveranskedjan mellan landningsdeklaration och första försäljning, underlätta för att uppfylla rapporteringskrav i försäljningskedjan. Digitala loggboksdata kan exempelvis ge underlag till en digital vägningsjournal, som i sin tur ger underlag för transportdokument och avräkningsnotor/deklarationer om övertagande.

I dialog med intressenter har det framkommit önskemål om bättre information avseende utvecklingen av regelefterlevnaden i yrkesfisket. En årlig rapport, som på ett övergripande sätt visar utvecklingen av efterlevnad i olika flottsegment, kan bidra till en bättre transparens om regelefterlevnaden. Rapporten ska ge en översikt av utvecklingen gällande efterlevnaden i olika fiskerier inom svenskt yrkesfiske med hänsyn till bland annat landningsskyldigheten, stängda områden, fredningstider/fiskestopp, felaktig rapportering, förhandsanmälan vid landning, fiske utan giltig licens eller fisketillstånd och VMS-bestämmelser (Vessel Monitoring System). I detta arbete kan ingå framtagandet av övergripande indikatorer som sammanväger olika faktorer.

Landningsskyldigheten ställer krav på att fisket sker med fiskemönster och redskapsanvändning som matchar beslutade kvoter. Samtidigt ska yrkesfiskets inverkan på marina ekosystem minimeras och verksamhetens påverkan på känsliga bestånd begränsas. Innovativa selektiva, skonsamma och rovdjurssäkra redskap skapar därför möjligheter för fisket att nyttja fiskeresursen på ett mer skonsamt och selektivt sätt under ständigt förändrande beståndsförhållanden. Åtgärderna kopplad

till utveckling av fiskeredskap hanteras under 14. Redskapsutveckling.

Trots det krävs en bättre incitamentsstruktur för att öka den faktiska användningsgraden av dessa redskap. Det ska vara lätt för fiskare som vill byta till nya utprovade selektiva redskap att låna redskap och få stöd med riggning av vadbinderier. Likaså bör teknisk reglering, nationell kvotfördelning och kontroll komplettera varandra och skapa rätt incitament för yrkesfiskare att anpassa sin redskapsanvändning i linje med hållbara fiskemöjligheter och ekosystemansatsen.

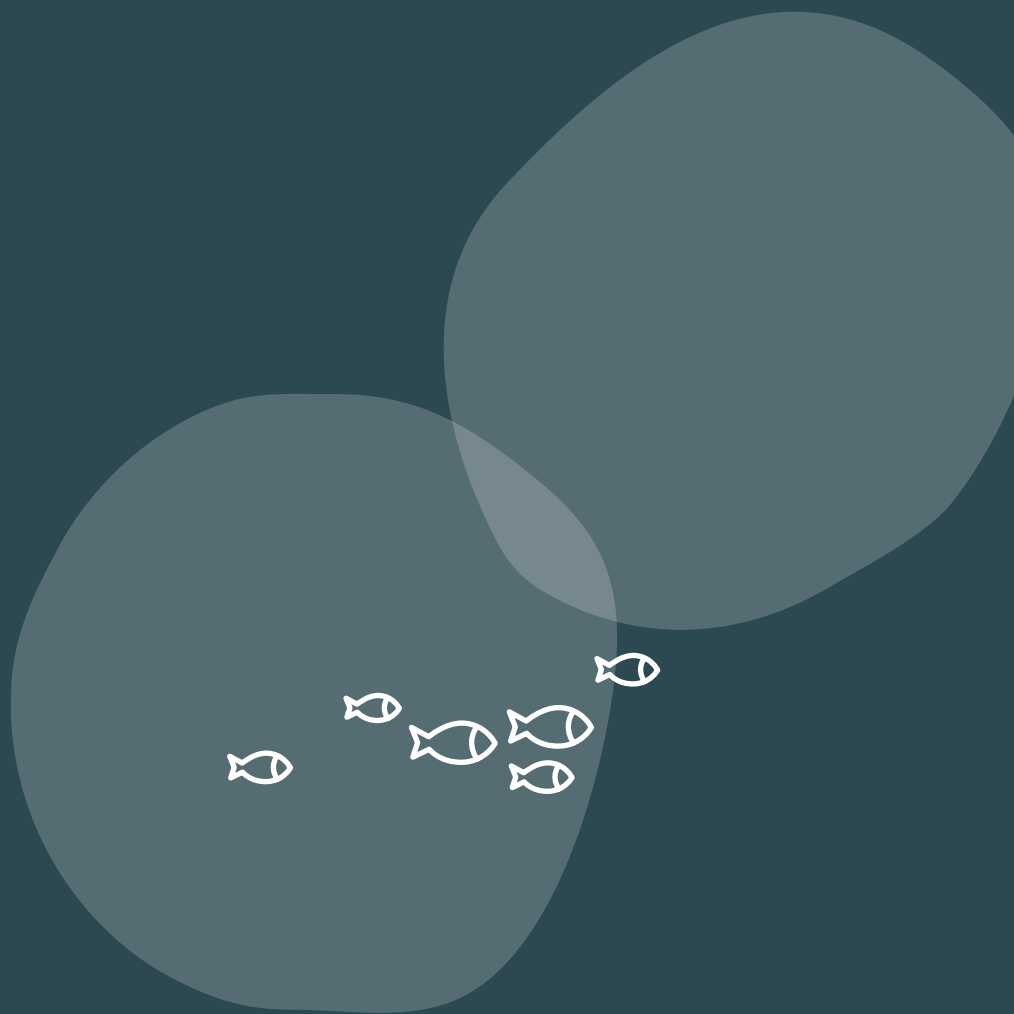
Även andra faktorer med påverkan på efterlevnad av landningsskyldighet och fångstregistreringskrav bör kartläggas. Vissa incitament kan exempelvis skapas genom hantering av fångst efter landning. Det bör undersökas om fångster som underskrider handelsnormen eller minsta referensstorlek för bevarande kan omhändertas på ett sådant sätt att ersättningen till viss del täcker den ökade bördan eller kostnaden av lagring och transport ombord till landning. Där dessa andelar av fångsten inte får användas till livsmedel kan avsättning till befintliga marknader, exempelvis inom läkemedel eller kosmetika, vara lämpliga och bidra med incitament till att minska utkast av arter som omfattas av landningsskyldigheten.

Andra incitament för god regelefterlevnad tillhör snarast marknadsåtgärden. Den ordinarie konsumentmärkningen av fisk och skaldjur omfattar i nuläget ganska få detaljer om redskaps selektivitet. Idag används nivåerna redskapskategori (exempelvis trålar) och redskap (exempelvis bottentrål). Det är möjligt att använda en tredje nivå på frivillig basis (exempelvis bottentrål med rist) och erbjuda konsumenten en möjlighet till att göra ett mer informerat val och därmed skapa incitament till ökad användning av selektiva redskap. Liknande incitament kan skapas genom en effektiv uppföljning av kraven för genomförande av landningsskyldigheten i miljöcertifierade fiskerier.

Exempel på aktiviteter

- Pilotstudie med REM-system i syfte att förbättra efterlevnaden av landningsskyldigheten samt för att verifiera att utkast registreras i loggboken.
- Förbättrade kontrollrutiner vid kontroll av vägningssystem och kompetensutveckling för kontrollanter.
- Förstärkt dialog med syfte att underlätta för intressenterna att hitta den information de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag och att följa gällande regelverk.
- Förbättrad vägledning till verksamhetsutövare beträffande regelverk för fiske och försäljning av fiskeriprodukter.
- Införa driftsäkra, välfungerande IT-verktyg och användarstöd för digital rapportering i flera delar av det småskaliga fisket.
- Publikation av en årlig rapport om efterlevnadsindikatorens utveckling i yrkesfiske.
- Kartlägga faktorer utanför fiskerikontrollen som påverkar efterlevnad av landningsskyldighet och fångstregistreringskrav.
- Vidareutveckla incitamentsstrukturen för användning av selektiva, skonsamma och rovdjurssäkra fiskeredskap

KONKURRENSKRAFT, LÖNSAMHET OCH SOCIALA VÄRDEN



9 ■ Ökad arbetsmiljösäkerhet för yrkesverksamma inom svenskt fiske

Syfte

Syftet med denna åtgärd är att öka säkerheten och förbättra arbetsförhållanden ombord för yrkesfiskare vilket leder till säkrare, tryggare och inkluderande arbetsplatser samt minskar risken för arbetsplatsolyckor och dödsolyckor.

Bakgrund

Variationen i svenskt yrkesfiske är stor; från båtar runt 5 meter som utför ett småskaligt kustnära fiske till stora fartyg runt 65 meter som bedriver pelagiskt fiske under svåra havsförhållanden. Utövandet av yrkesfiske kan innebära både skador och fara för livet för utövarna. Båtar och fartyg behöver utvecklas för att ge säkrare, tryggare och mer inkluderande arbetsmiljöer. Tryggare arbetsmiljöer leder till både ökad lönsamhet och ökad attraktivitetskraft för svenskt yrkesfiske.

I Sverige är det Arbetsmiljöverket som sammanställer arbetsskadestatistik för alla branscher och Statens Haverikommission har till uppgift att undersöka olyckor och tillbud till olyckor i syfte att säkerheten ska förbättras. Yrkesfisket och vattenbruket är aggregerat i Arbetsmiljöverkets sammanställningar, varför det inte är tydligt hur många olyckor och dödsfall som är kopplade till yrkesfisket. För att öka säkerheten och attraktiviteten för svenskt yrkesfiske behövs säkrare och tryggare arbetsplatser. Idag är det obligatoriskt för befälhavare och personer som tjänstgör på fiskefartyg över 12 meter att genomföra en säkerhetskurs enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2011:116) om utbildning och behörigheter för sjöpersonal.

Beskrivning

Kartlägga olyckor samt utreda lämpliga förebyggande åtgärder inom svenskt yrkesfiske, utveckla och ta fram arbetsmetoder som minskar arbetsplats- och dödsolyckor inom för svenska yrkesfiskare samt informera och utbilda.

Exempel på aktiviteter:

- Se över Statens Haverikommissions kartläggning av vanligast förekommande olyckor vid yrkesfiske.
- Se över Statens Haverikommissions utredningar av förebyggande åtgärder för att minska arbetsplatsolyckor inom yrkesfiske.
- Genomföra en enkätundersökning ställd till yrkesfisket för att lista arbetsmiljöproblem samt förslag på hur de kan avhjälpas.
- Se över möjligheten att utveckla fiskeredskap och metoder med fokus på att minska olyckor baserat på Statens Haverikommissions underlag samt svar från enkätundersökning.
- Se över behovet och möjligheten att införa kostnadsfri säkerhetskurs för yrkesfiskare på fiskefartyg under 12 meter.

10 ■ Nyrekrytering av yngre till yrkesfisket

Syfte

Syftet med denna åtgärd är att öka andelen yngre yrkesfiskare i Sverige, både bland dem som beviljas fiskelicens och för dem som arbetar ombord på fiskefartyg.

Bakgrund

Medelåldern inom yrkesfisket i Sverige är idag hög inom det demersala fisket och insjöfisket. Det finns därför behov av nyrekrytering av yngre fiskare, bland annat för att öka konkurrenskraften samt för att möjliggöra kunskapsöverföring till nästa generation. Intresse för yrkesfiske och möjligheten för yngre att ta sig in i fisket behöver därmed öka för dessa fiskerier. Sett till detta uppdaterade Havs- och vattenmyndighetens regelverket kring licensgivning år 2020. Det behöver dock nu utredas hur yngre personer enklare ska kunna beviljas fiskelicens. Samtidigt behövs bättre biologiska underlag för fiskarter så att möjligheten att bevilja nya licenser ökar i de fall beståndssituationen tillåter det.

Beskrivning

År 2014 ändrades regelverket vad gäller licensgivning. Ändringen innebar att krav på yrkesfiskelicens togs bort och att licensen istället kopplades till ett fartyg, s.k. fiskelicens. En yrkesfiskare kan idag alltså arbeta ombord på någon annans fiskefartyg där någon annan har licens utan att behöva inneha en egen. Det finns heller inget krav på licens för den som vill vara befälhavare ombord på ett fartyg. Om en yrkesfiskare har ett eget fartyg och vill använda det till fiske så krävs dock fiskelicens.

Av fiskelagen (1993:787) följer att första gången frågan om licens prövas ska tillgången på fisk beaktas. En nyetablering kan därför endast beviljas om tillgången på fisk tillåter det samt om fisket ska ske i näringsverksamhet. Därför behöver det utredas om det finns möjligheter att göra tillägg i fiskelagen så att yngre enklare kan beviljas licens. Den samlade översikt som Sveriges lantbruksuniversitet årligen ger ut över statusen av fisk- och kräddjurbestånd i svenska vatten, den så kallade Resurs- och miljööversikten, behöver innehålla mer information kring arter där dataunderlaget idag är bristfälligt. Då skulle försiktighetsansatsen inte behöva tillämpas i lika stor utsträckning vid bedömning om en nyetablering gällande licens kan beviljas. Vidare behöver yrkesfisket göras mer attraktivt och tillgängligt för yngre genom exempelvis utbildnings- och informationssatsningar.

Informationsspridning för att öka intresset hos yngre att arbeta som yrkesfiskare kan ske genom att näringen informerar om hur det är att vara yrkesfiskare i ett bredare perspektiv, exempelvis genom tidningar, hemsidor, mässor, skolor etc. Myndigheterna behöver även tydliggöra vad som krävs för att bli yrkesfiskare och vilka möjligheter det redan finns idag att ta över en fiskelicens.

Exempel på aktiviteter

- Det krävs ett mer utförligt biologiskt underlag för alla de kommersiella arter som det önskas bedrivas yrkesmässigt fiske efter. Sveriges lantbruksuniversitet behöver därför ett större anslag för att göra fler beståndsuppskattningar.
- Utredda möjligheterna att göra tillägg i fiskelagen så att yngre kan premieras vid licensgivning.
- Ta fram olika sätt att öka attraktionen med att bli yrkesfiskare.
- Utveckla informationen på myndigheternas hemsidor om vad som krävs och förväntas av yrkesfiskare



11. Cirkulär konkurrenskraftig blå ekonomi

Flera bestånd minskar eller får förändrade utbredningsmönster. Det innebär förändrade kvoter eller fiskestopp, vilket påverkar tillgången av resurserna och de ekonomiska förutsättningarna för yrkesfiskerier. Det finns ett behov av att se värdekedjorna som helhet inom den blå näringen för att bättre och mer långsiktigt kunna stärka såväl lönsamheten som branschens framtidstro. Ett sätt för yrkesfiskare att öka värdet på fångsten i första ledet är att förädla fångsten själva samt att utveckla attraktiva produkter. Genom diversifiering, förädling, produktutveckling och marknadsföring ökar möjligheten för fler yrkesfiskare att kunna bedriva lönsamma företag idag och framöver. En resurseffektiv och hållbar användning av fisket som naturresurs bidrar till den cirkulära ekonomin. Lönsamma fiskeriföretag ökar attraktiviteten av yrket och bidrar till en ökad diversifiering inom yrkesfiskerier. För att kunna öka efterfrågan på svensk sjömat hos konsumenter, restauranger och besöksnäringar samt de offentliga köken behövs att nya produkter tas fram samt marknadsföringsprojekt. Genom att ta till vara på större delar av de resurser som fångas till humankonsumtion bidrar detta till att uppnå målen i Livsmedelsstrategin samt att minska livsmedelsförluster. Åtgärden bidrar även till den blå bioekonomin genom att optimera användningen av naturresurser, exempelvis genom att ta tillvara på så mycket som möjligt av det som fångas, skördas eller produceras.

För att kunna öka efterfrågan på svensk sjömat hos allmänheten, restauranger, besöksnäringar och de offentliga köken behövs både lättillgängligt kunskapsmaterial och marknadsföringsprojekt av nya produkter, arter och styckningsdetaljer från fisken. Vid marknadsföringen av hållbara sjömatprodukter kommer spårbarhet som en del av fiskerikontrollen att öka attraktiviteten för produkterna på både den svenska och internationella marknaden. Att livsmedel och akvatiska råvaror från svenskt fiske och vattenbruk har ökat på den utländska marknaden visar på att export av svensk sjömat är en viktig marknad.

Ett sätt att bidra till ökad efterfrågan är en branschgemensam märkning av svenskfångad fisk och skaldjur. En ytterligare dimension skulle också kunna ges om miljömärkningen även innefattade ansatser att använda hela fisk- och skaldjursråvaran mer hållbart, exempelvis genom förädling av restflöden eller liten pelagisk fisk.

För att kunna öka efterfrågan av svenskfångad sjömat behövs tydligare information och rådgivning över vilka bestånd av fisk och områden där värden för dioxin och dioxinlika polyklorerade bifenyler understiger EU-satta gränsvärden. Syftet med informationen är att bemöta den rädsla och okunskap gällande miljögifter i flera fiskarter hos allmänheten och de offentliga köken samt att förtydliga Livsmedelsverkets rekommendationer.

11a. Diversifiering, förädling, produktutveckling, märkning och marknadsföring av svensk sjömat

Syfte

Syftet med denna delåtgärd är dels att optimera användandet av akvatiska resurser, minska på restflöden och matsvinn, dels öka lönsamheten för yrkesfiskeföretagare genom diversifiering och öka värdet på fångsten samt dels öka attraktionen och konsumtionen av svensk sjömat både nationellt och internationellt genom framtagande av branschgemensamma märkningar och marknadsföring av svensk fisk och skaldjur.

Bakgrund

För att optimera användandet av de resurser som tas upp ur hav, sjöar samt vattendrag och samtidigt minimera livsmedelsförluster, behövs det nytänkande och nyskapande både hos yrkesfiskarna och beredningsindustrin. Detta kan gälla såväl förädling av nya arter och eller nya styckningsdetaljer från fisken som applikation av nya processmetoder på konventionella resurser såsom klassisk filé. Förädling och innovativ produktutveckling är också en möjlighet för yrkesfiskare att diversifiera sin verksamhet samt öka sin lönsamhet och samtidigt bidra till att uppnå målen i Livsmedelsstrategin. Även export av svensk sjömat har en stor potential att öka och förbättra lönsamheten för yrkesfiske- och beredningsföretag. Flera yrkesfiskare är skickliga entreprenörer, som hittar nya sätt och vägar att utveckla sina verksamheter och öka lönsamheten. Detta är bland annat tydligt inom svenskt insjö- och kustfiske. När förutsättningar förändras diversifierar flera yrkesfiskare sin verksamhet genom att exempelvis öppna gårdsbutik, café, restaurang och boende.

Fiskförädling utgör en viktig del av Sveriges gastronomiska kulturarv och redan idag sker produktutveckling inom beredningsindustrin, fiskförädlare och bland flera yrkesfiskare. För att framgångsrikt introducera nya fiskarter och produkter av alternativa styckningsdetaljer behöver dessa entreprenörer vara en del i utvecklingen, tilldelas resurser för individuella lösningar och stimuleras att samarbeta nära med etablerade fiskförädlingsföretag.

Ett starkare intresse för lokalproducerade och inhemska produkter har ökat de senaste åren, vilket blev tydligare under Covid-19-pandemin åren 2020-2021. Det finns ett stort fokus på vattenmiljöerna och den påverkan livsmedelsproduktion har på klimat och miljö. Konsumenter efterfrågar märkning av sjömat som tydligare visar var och hur den är fångad, fiskets miljöpåverkan samt beståndsstatus. Sveriges yrkesfiskare arbetar aktivt tillsammans med forskningen och myndigheter för att minska negativa miljö- och klimatpåverkningar samtidigt som de bidrar till att uppnå målen i Livsmedelsstrategin. En branschgemensam märkning av svenskfångad fisk och skaldjur gör det enklare och tydligare för den svenska konsumenten att välja mer svenskfångad sjömat.

Beskrivning

Innovativ produktutveckling samt ökad förädling av mer eller mindre kända fisk- och skaldjursarter samt styckningsdetaljer, för att öka konsumenters kunskap och köpvilja av svensk sjömat samt exportattraktiviteten. Framtagande av märkningar och branschgemensamma marknadsföringsinsatser av svensk fisk och skaldjur samt diversifiering av verksamheten för ökad lönsamhet.

Exempel på aktiviteter:

- Bilda en "tankesmedja" för svenska aktörer som kan hjälpa fram företagsamhet och samla lärdomar både internationellt och från lokala entreprenörer.
- Utredning över hur råvaran kan nyttjas på ett mer effektivt sätt för att undvika resursslöseri och öka värde i råvarans alla delar.
- Se över möjlighet att ta fram vägledning och kunskapsstöd rörande marknadsförutsättningar, hållbarhetsfrågor, hälsofrågor, nya processmetoder, kvalité, prisbilder/prissättning, konsumentförståelse, stödansökan för projektfinansiering och investeringsstöd samt sammanställning av tillgängliga process- och förädlingsmetoder för mer komplexa material än filé.
- Öka nyttjandet av alternativa styckningsdetaljer till livsmedel med hjälp av befintliga och nya tekniker samt utveckla nya sjömatprodukter med högre diversitet gällande form, pris och innehåll för att passa många olika konsumentgrupper.
- Ta fram ett informationsmaterial till allmänhet och skolor som visar på hållbarhet, hälsoeffekter, miljönytta och fakta om att använda hela fisken och hela fångsten till mat, antingen i första ledet eller via foder till andra produktionsdjur. Materialet bör även innehålla miljöparametrar och näringsprofil om nya arter från fisket, som stöd till offentlig sektor i samband med exempelvis upphandlingar av mat till skola, vård och omsorg.
- Arbeta med "storytelling" gällande svenska råvaror för att lyfta intresset av svensk sjömat nationellt och internationellt.
- Se över möjligheten att ta fram ursprungsmärkning för svenskproducerad sjömat, som även kan kopplas till lokala aktörer eller specifika märkningar, exempelvis. insjöfisk, för att främja både ökad konsumtion av svensk sjömat och lokala/regionala produkter.
- Se över möjligheten att implementera en ny typ av märkning, eller bredda befintlig märkning till att också innefatta beståndstatus, kvalité samt hur väl råvaran används.
- Uppbyggande av en webbportal som kan marknadsföra och presentera svenskt fiske och handel med möjlighet för de fiskebåtar som så vill beskriva sin fiskeriverksamhet.
- Rådgivning till kust- och insjöfiskare vid uppstart av fiskbutik.

11b. Blå värdekedjor i Sverige

Syfte

Syftet med denna delåtgärd är att verka för att få väl fungerande värdekedjor för blåa livsmedel som är långsiktigt ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbara, där nytänkande och kreativitet lockar nya förmågor och där det görs långsiktiga investeringar för framtiden. Lönsamma företag med framtidstro längs kedjans alla led skapar möjligheter för företagen att utvecklas och hantera de utmaningar och möjligheter som de ställs inför.

Bakgrund

De yttre ramarna för den blå värdekedjan utgörs av miljömässig hållbarhet. Eftersom aktörerna i en kedja påverkas av olika faktorer och andra aktörer längs kedjan är en god samverkan och kommunikation viktig för att bidra till att sprida kunskaper om de olika delarnas möjligheter och utmaningar och att identifiera hur kedjan som helhet kan stärkas.

Behovet av att arbeta med blå värdekedjor bottnar i sviktande lönsamhet och framtidstro i många av kedjornas delar. Här krävs därför en bred syn på värdekedjans helhet för att bättre kunna identifiera lämpliga insatser. Optimerad resursanvändning skapar mervärden av de råvaror som kan landas eller produceras i Sverige.

Målbilden är lönsamma företag inom de blåa näringarna, fungerande logistikkedjor med ändamålsenliga hamnar, förstahandsmottagare och olika typer av företag som skapar mervärden genom vidareförädling av råvaran exempelvis inom handel, turism, beredning, foderframställning samt hotell och restaurang. Idag sker fodertillverkning av svensk fiskråvara utomlands och diskussioner behöver hållas om möjligheten att starta fodertillverkning i Sverige för en mer nationell cirkulär blå ekonomi. Till detta kommer en fortsatt utveckling av såväl metoder som produkter längs kedjans alla delar och en kontinuerlig kompetensutveckling av kedjans aktörer.

Beskrivning

Utgångspunkten för åtgärden är att beskriva blå värdekedjor och identifiera hur de kan stärkas. Det är viktigt att identifiera svaga länkar och problem samt att identifiera möjligheter som inte nyttjas fullt ut. En övergripande bild av hela den blå värdekedjan i Sverige kan bidra till att identifiera vilka olika värdekedjor som finns och att prioritera i det vidare arbetet med specifika värdekedjor. Det är viktigt att arbetet rymmer såväl värdemässigt stora värdekedjor som lokala värdekedjor av betydelse för det regionala näringslivet.

I det fortsatta arbetet med att identifiera åtgärder för att stärka näringen bör fokus ligga på att stärka kedjan som helhet, exempelvis genom att koppla samman tillgång på råvara, infrastruktur och värdeskapande företag.

Exempel på aktiviteter:

En samordnande grupp bör:

- Identifiera existerande värdekedjor.
- Identifiera utvecklingsmöjligheter inom varje värdekedja och se över hur dessa kan implementeras vid förvaltningsbeslut inom fisket.
- Föreslå ytterligare värdekedjor och inkludera dessa.
- Bjuda in deltagare till arbetet med respektive värdekedja eller grupper av värdekedjor och gärna utse samordnare.
- Upprätta ramar för arbetet för att ge en liknande ansats i grupperna - utan att begränsa det kreativa utrymmet.
- Ta fram förslag på möjligheter för utveckling av värdekedjor, alternativt effektivisera dessa vilket då kan leda till högre lönsamhet eftersom olika parter i leden kanske försvinner.
- Skapa förutsättningar för att grupperna ska kunna utbyta idéer och erfarenheter.
- Identifiera finansieringsmöjligheter för genomförande av utveckling av värdekedjor.
- Föreslå hur information om arbetet ska göras tillgänglig
- Genomför dessa åtgärder vilket förhoppningsvis leder till högre lönsamhet.
- Fler arter karakteriserade utifrån näringsvärde i Livsmedelverkets näringsdatabas.
- Ge företag tillgång till nationell testbädd för att prova nya processmetoder för förädling av nya eller undernyttjade utmanande fiskeråvaror.



11c. Ökad kunskap och information om dioxinsäker sjömat

Syfte

Delåtgärden syftar till att öka kunskapen av halter av dioxin och dioxinlika polyklorerade bifenyler i svensk fisk i Östersjön, Bottenviken, Bottenhavet samt för svenska insjöar. Sprida information om arter från områden som är under EU:s satta gränsvärden för halter av dioxin och dioxinlika polyklorerade bifenyler. Öka intresset för fisk från Östersjön, Bottenhavet, Bottenviken och insjöar hos de offentliga köken och allmänheten.

Bakgrund

Dioxiner och dioxinlika polyklorerade bifenyler är farliga organiska miljögifter som ackumuleras i kroppen under lång tid. Eftersom ämnena är fettlösliga tar det också lång tid för kroppen att bryta ned dessa miljöföroreningar. Kvinnor som planerar att bli gravida samt barn och unga rekommenderas att äta så lite mat som möjligt som innehåller dioxiner och dioxinlika polyklorerade bifenyler (exempelvis ägg, mejeriprodukter, kött och fet fisk) då dessa överförs till foster via moderkakan och till spädbarn och barn via modersmjölken. Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet ansvarar för att ge oberoende råd om livsmedelsrisker baserat på vetenskapliga underlag. EU-kommissionen sätter gränsvärden för dioxiner och dioxinlika polyklorerade bifenyler. Livsmedelsverket ansvarar för att ge kostråd om bland annat fisk och informera om risker med fet fisk från Östersjöområdet och insjöar, vilket är en förutsättning för det svenska undantaget. Ett sätt att kunna konsumera fisk med höga dioxinhalter är genom indirekt konsumtion av vattenbrukad fisk som föds upp på dioxintvättat fiskfoder från Östersjön.

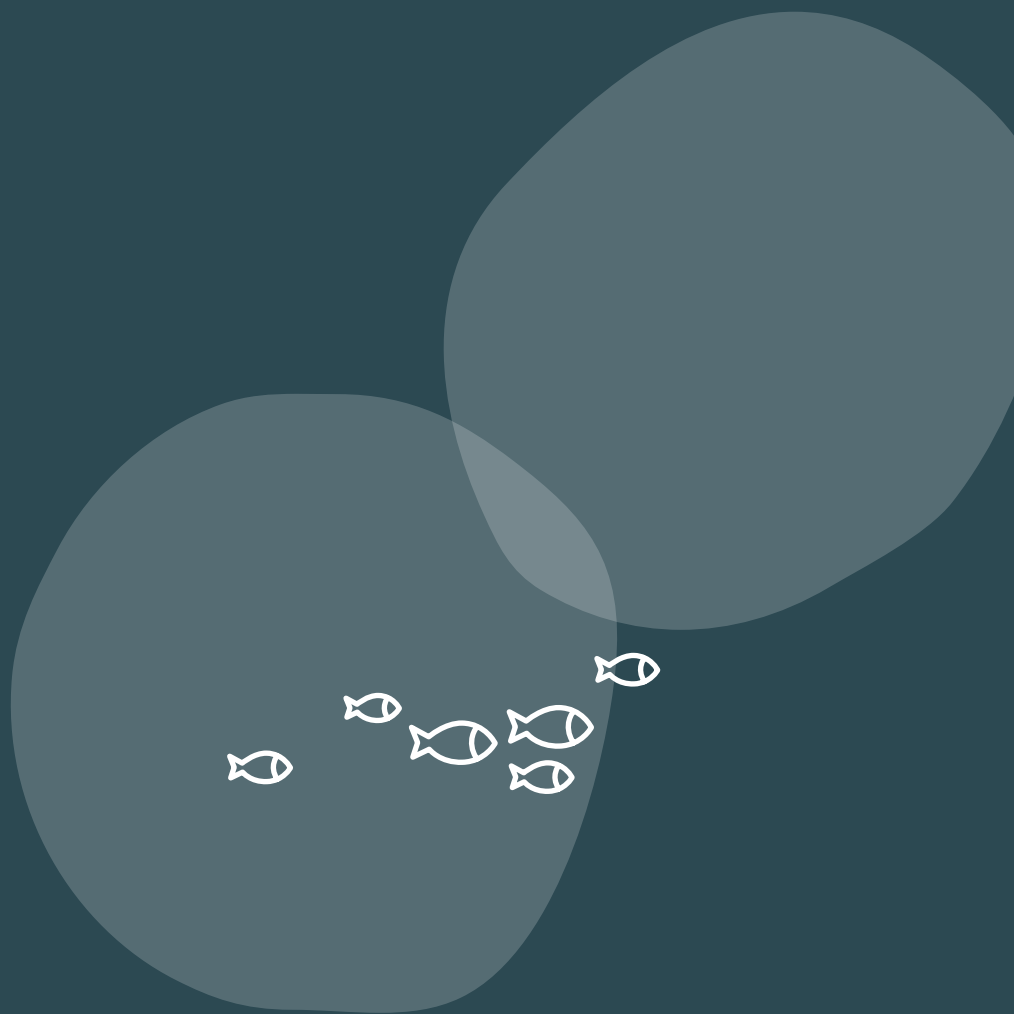
Beskrivning

Kartläggning över halter av dioxin och dioxinlika polyklorerade bifenyler behöver tas fram för mindre geografiska områden i Östersjön och för vissa insjöar. Det behövs också informationsinsatser för att öka kunskapen om dioxinsäker sjömat.

Exempel på aktiviteter:

- Se över möjligheterna för en ökad geografisk upplösning över information om dioxin och dioxinlika polyklorerade bifenyler i fisk från Östersjön samt insjöar.
- Se över möjligheten att förtydliga kostråd baserat på ökad geografisk upplösning över information om dioxin och dioxinlika polyklorerade bifenyler.
- Informationsinsatser till offentliga kök och allmänheten för att öka kunskapen om vilken fisk som får ätas och av vem enligt Livsmedelsverkets rekommendationer.
- Se över möjligheten att tydliggöra vilka som kan äta fisk från Östersjön och insjöar problemfritt, förtydliga och tillgängliggöra information om de arter och områden där dioxinhalterna minskat och understiger gränsvärdet samt nyttan med fisk och dess viktiga näringsvärden.
- Se över möjligheten för en tydligare märkning till konsument om var fisk är fångad kopplad till dioxinhalter och gränsvärdet.
- Se över möjligheten att provta ål för att mäta halter på dioxin och dioxinlika polyklorerade bifenyler.

KUNSKAP OCH KOMMUNIKATION



12. ■ Harmoniserad handläggning

Syfte

Förenkla och förtydliga handläggningen och ansvarsområden mellan berörda myndigheter samt minska skillnader gällande regeltolkning mellan olika aktörer.

Bakgrund

För att förenkla för svenskt yrkesfiske och bidra till dess utveckling behövs att en tydlig och klar rollfördelning mellan ansvariga myndigheter utkristalliseras och spridas till berörda parter. Det är också av vikt att genom förtydligande och samsyn gällande regeltolkning av EU-lagstiftning samt nationella regelverk minska ojämnheter i dispenshantering, stödhantering samt i annan handläggning som berör fisket. Detta borde även leda till kortare handläggningstid och förenkla för svenska yrkesfiskare.

För att minska risken med ojämn hantering av handläggning samt dispensprövning behövs förtydligande och förenklingar av dessa processer. Det behöver också förtydligas vilken myndighet som arbetar med olika delfrågor vad gäller samma problemområden

Beskrivning

Förenkla och förtydliga ansvars- och rollfördelningen på myndigheter som arbetar med frågor kopplat till svenskt fiske samt processer kopplade till handläggning av stöd och tillstånds- och dispensprövningar.

Exempel på aktiviteter:

- Sammanställning och spridning av dokument eller liknande gällande frågor kopplade till fiske som förtydligar ansvars- och rollfördelningen mellan fiskets berörda myndigheter.
- Förtydliga och förenkla handläggningsprocessen i det svenska operativa programmet för den Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden för att underlätta för handläggande myndigheter samt stödsökare.
- Se över möjligheten att ta fram vägledning gällande dispenser, tillämpning av försiktighetsprincipen samt vetenskapliga underlag för att möjliggöra för länsstyrelserna att göra likvärda bedömningar och ta fram likvärda underlag vid överklagande.
- Se över möjligheten att dispenser utformas på ett sådant sätt att de kan dataläggas och harmoniseras över hela landet, samt göras tillgängliga för berörda aktörer via dispensregister.
- Se över möjligheten för framtagande av föreskrifter som ger stabila och långsiktiga förutsättningar för yrkesfisket gällande dispenser och dess varaktighet i syfte att öka förutsägbarhet och stabilitet för näringarna.
- Se över utformning och tillämpning av föreskrifter för att främja tillämpningen av försiktighetsprincipen och att beakta ekosystemhänsyn vid hantering av dispenser för trålning inom trålgränser.
- För att tydliggöra tillståndshandläggning för sökanden ska sammanställning av bedömningar av vissa ärendetyper tillgängliggöras på berörda myndigheters hemsidor.



Foto: Tobias Dahlin / Azote

13. ■ En modell för samhällsnytta

Svensk och europeisk fiskeriförvaltning innehåller mål om biologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Det finns idag ett väl utbyggt system för hur biologiska fakta tas fram och redovisas till berörda myndigheter genom exempelvis ICES och Sveriges lantbruksuniversitet. Motsvarande finns inte för sociala och ekonomiska fakta. En systematisk insamling av kunskap kring ekonomiska och sociala frågor är nödvändig för att bedöma samhällsnyttan av olika förvaltningsåtgärder.

13a. Strukturerad insamling av kunskap kring samhällsnytta

Syfte

Syftet med denna delåtgärd är att ge myndigheter underlag för att kunna väga kostnader och nyttor för olika handlingsalternativ inom havs- och fiskeriförvaltningen mot varandra. Kostnader och nyttor är i sammanhanget brett definierade och kan innehålla exempelvis miljöeffekter samt kulturvärden och ekonomiska vinster i flottan, beredningsindustrin och för det lokala samhället.

Bakgrund

Inom havs- och fiskeriförvaltningen efterfrågas ofta olika mått på samhällsnytta för att samhället på bästa sätt ska kunna använda de gemensamma naturresurserna. I en kostnads-nyttoanalys vägs kostnader och nyttor mot varandra för att avgöra om nyttan av en åtgärd överstiger kostnaderna. Metoder för att göra kostnads-nyttoanalyser finns framtagna, men för att kunna fylla analyserna med relevant innehåll krävs en omfattande kunskapsinhämtning. Det är viktigt med en strukturerad dialog mellan forskning och förvaltning för att ny kunskap om samhällsnytta på bästa sätt ska komma till nytta.

Beskrivning

En viktig del i utvecklingen av en strukturerad analys för samhällsnytta är att identifiera var det finns kunskapsluckor som behöver fyllas för att rätt beslut ska kunna tas av förvaltande myndigheter, samt att forskningen fyller dessa med relevant information. Det rör sig både om monetära värden och annan typ av information om exempelvis sociala indikatorer. Att identifiera vad som är relevant information, som också är möjlig att ta fram, kräver samarbete mellan forskning och myndigheter. Även intressenter har en viktig funktion för att identifiera områden. Det är därför viktigt med en strukturerad dialog mellan myndigheter och forskning kring informationsbehov samt för forskningen att fylla informationsbehovet.

Exempel på aktiviteter:

- Undersöka vilken nytta fisket har kopplat till hela livsmedelskedjan.
- Samla lokala och regionala aktörer för att identifiera och kartlägga vilka samhällsnyttor som olika delar av yrkesfisket bidrar med.
- Utvärdera samhällsekonomiska effekter av stöd och förvaltning
- Sammanställa det kustnära och det småskaliga fiskets samhällsnytta inklusive social och kulturell betydelse.
- Se över befintlig kunskap om samhällsnytta och sträva efter att använda den i förvaltningen.

13b. Socioekonomiska modeller för fiskeriförvaltning

Syfte

Delåtgärden syftar till att utveckla modeller som ger förhandsinformation om ekonomiska och sociala konsekvenser av förvaltningsåtgärder. Dessa typer av modeller har bland annat lyfts inom ICES arbete avseende behovet av ekonomiska analyser i fiskeriförvaltningen, exempelvis för att studera ekonomiska effekter av biologiskt motiverade förvaltningsåtgärder.

Bakgrund

För att kunna ta in samhällsnyttan i beslut gällande nya förvaltningsåtgärder krävs att det finns information om de förväntade effekterna på fisket och dess kringliggande näringar och samhällen. Så kallade bio-ekonomiska modeller kan redan nu göra beräkningar på delar av den information som efterfrågas kring samhällsnytta, på liknande sätt som biologiska modeller, så som beståndsskattningar, ger information om biologiska konsekvenser av åtgärderna. Bio-ekonomiska modeller kan utvecklas till att även innehålla information kring sociala faktorer som arbetstillfällen, regionala skillnader i flotta och landningsmönster, m.m. Här benämns de därför som socioekonomiska modeller för att poängtera vikten av andra värden än rent företagsekonomiska vinster.

Beskrivning

Socioekonomiska modeller kräver att det tas ett långsiktigt ansvar för utveckling och underhåll av modellerna. Utveckling sker lämpligen inom forskningsfinansierade projekt, medan tillämpning i större utsträckning kan ske i samarbete mellan forskning och myndigheter utifrån de behov förvaltningen har av information. Inom åtgärden är det därför viktigt med en dialog mellan myndigheter, intressenter och forskning kring vilken information modellerna kan och bör tillhandahålla samt att forskning ansvarar för att utveckla och underhålla dessa modeller.

Exempel på aktiviteter:

- Ta fram socioekonomiska modeller för fiskeriförvaltning
- Forskningsinstitutioner har regelbundna möten med förvaltningen kring diskussion om vad som bör ingå i modellerna.



Foto: Natalie Greppi

14. Redskapsutveckling

Syfte

Syftet med denna åtgärd är att främja ett selektivt, skonsamt, rovdjurssäkert och klimatsmartare fiske.

Bakgrund

För att uppnå ett långsiktigt hållbart svenskt fiske i samklang med ekosystembaserad förvaltning, klimatmålen och bidra till uppfyllandet av målen inom den gemensamma fiskeripolitiken behövs ett fortsatt arbete med utvecklingen av fiskeredskap för att minska fiskets inverkan på miljön, resurserna och klimatet genom innovativa lösningar.

Med ett innovativt redskap avses ett redskap eller en betydande del av ett redskap, som inte har bred kommersiell användning och, eller som skiljer sig tillräckligt från referensredskapen i de nuvarande EU-förordningarna eller nationell fiskelagstiftning, eller i avsaknad av dessa, skiljer sig från de vanliga redskapen som används i de specifika områden där redskapet avses användas.

Fortsatt arbete med redskapsutveckling behövs för att bidra till att målen inom den gemensamma fiskeripolitiken uppnås. För att minska oönskad fångst är selektivitet i fiskeredskap en viktig komponent. Ökad selektivitet kan även bidra till en mer effektiv nyttjandegrad av fiskemöjligheter av de målarter som inte kan nyttjas fullt ut som följd av begränsningar i fiskemöjligheter för bifångstbestånd. Samtidigt ska fångst som underskrider handelsnormen eller minsta referensstorlek för bevarande begränsas för att skydda juvenil fisk och skaldjur och öka andelen av fångst som får användas för humankonsumtion. Vidareutveckling behövs även av redskap som påverkar miljön och klimatet. Här kan det ingå utveckling av redskap med hänsyn till materialval för att uppfylla producentansvaret i EU:s engångsplastdirektiv 2019/904 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön, eller åtgärder för att minska förlust av redskap och återfinna förlorade redskap.

I den nationella förvaltningsplanen för skarv anges att skarvangrepp på fisk i redskap i första hand ska minimeras genom redskapsutveckling. Redskapsutveckling är därför nödvändig men även uppföljning och säkerställande av att redskapen används. Detta gäller även sälsäkra redskap.

Andra, kopplade åtgärder, såsom dessa som bidrar till ökat incitament till användning av selektiva och skonsamma redskap hanteras under 6. Regelverk gällande fiske för humankonsumtion.

Beskrivning

Utveckla och ta fram effektiva och användarvänliga fiskeredskap som minskar påverkan på miljön, resurserna och klimatet.

Majoriteten av yrkesfiskare gör bedömningen att säl och skarv förstör stora delar av yrkesfiskares fångster av fisk samt redskap. Trots detta så används inte de redskap som är framtagna i avsedd utsträckning varför det behöver utredas vad som krävs för ökad användning. Fler redskap kan dock behöva utvecklas, samtidigt som ett arbete för att öka användningen av dem genomförs

Exempel på aktiviteter:

- Utvärdera, vidareutveckla och ta fram fler däggdjurs- och fågelsäkra fiskeredskap samt arbeta med att öka användningen av dessa.
- Utvärdera, vidareutveckla och ta fram fler skonsamma, selektiva, klimatsmarta, bränslesnåla och arbetsmiljösäkra fiskeredskap samt arbeta med att öka användningen av dessa.

15. Samråd

Syfte

Åtgärdens syfte är att öka transparensen för allmänheten om vilka typ av samråd som sker, utveckla möjligheterna för regional samförvaltning samt fortsätta diskutera och utveckla handlingsplanerna kopplade till den här strategin.

Bakgrund

För att upprätthålla en väl fungerande fiskeriförvaltning är det viktigt med kontinuerliga samråd i olika former och konstellationer. Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket har flertalet samråd kopplade till svenskt fiske. Under framtagandet av den gemensamma strategin för svenskt fiske och vattenbruk har Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket haft flera intressentdialogmöten med berörda aktörer inom svenskt yrkesfiske, vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism.

Länsstyrelserna utgör den regionala länken mellan det nationella och lokala arbetet. I flera län finns fasta samrådsstrukturer för fiskefrågor. Samförvaltningen i Vättern, Norra Bohuslän samt Gotland är några exempel på samförvaltningar. Regionala samförvaltningsforum har på olika sätt visat på partsammansatta gruppers kapacitet att dryfta motsättningar, mildra konflikter, ta fram gemensamma visioner och mål samt besluta om och vidta konkreta åtgärder. Samförvaltningsgrupperna har svarat på remisser, föreslagit fredningstider och fredningszoner, kartlagt lokal kunskap, deltagit i utformning och genomförande av forskningsprojekt och utbildning.

Då den här strategin är gemensam för yrkesfisket, fritidsfisket, fisketurismen och vattenbruket kommer det krävas fortsatt sektorsövergripande samarbete för att nå målen. De tre sektorsspecifika handlingsplanerna innehåller alla åtgärder som har direkt eller indirekt koppling till varandra och det behövs därför ett samlat forum och en plattform att hantera dessa åtgärder.

Beskrivning

Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket ansvarar för att genomföra en kartläggning av samtliga samrådsprocesser som sker kopplade till yrkesfiske. För att öka transparensen om vilken typ av samråd som sker behöver myndigheterna informera om det på sina hemsidor.

För att öka möjligheten för de yrkesfiskare som inte är medlemmar i någon producentorganisation och därmed inte har någon som företräder dem, ska möjlighet ges att årligen kunna delta i allmänna frågestunder där de kan framföra sina åsikter gällande olika fiskerelaterade frågor och få dem besvarade.

Länsstyrelserna behöver utreda möjligheterna att inrätta fler samförvaltningsforum. Det bedöms särskilt viktigt att en utveckling av regionala samförvaltningsforum sker för att vidareutveckla långsiktigt hållbara fisken som bidrar till miljömålen och Livsmedelsstrategins mål. För att få till en lokalt anpassad ekosystembaserad förvaltning krävs det att regionala aktörer blir mer involverade.

Med den gemensamma strategin i åtanke finns det ett fortsatt behov att träffas över de sektorsspecifika gränserna för att diskutera och utvärdera strategin. De tre referensgrupperna för yrkesfiske, fritidsfiske/fisketurism och vattenbruk som

Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten driver tillsammans utgör en stabil stomme i den nya gemensamma plattformen som behöver utvecklas. I detta forum ska representanter från berörda myndigheter och organisationer samlas för att informera varandra om aktuella frågor kopplade till strategin men även ha möjlighet att diskutera hur näringen kan och bör utvecklas.

Exempel på aktiviteter:

- Genomföra kartläggningar av vilka större samrådsprocesser kopplat till yrkesfiske som sker inom myndigheterna och publicera information om dessa på hemsidorna för att öka transparensen.
- Införa årliga allmänna frågestunder där intressenter kan delta och framföra sina åsikter och frågor gällande olika fiskerelaterade spørsmål och få dem besvarade.
- Se över möjligheterna att inrätta fler regionala samförvaltningsforum där berörda intressenter samverkar med myndigheter och kommuner för en lokalt anpassad ekosystembaserad förvaltning.
- Vidareutveckla den plattform som finns för svenskt yrkesfiske, vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism.

16. Utbildning och kompetensutveckling

Syfte

Syftet med åtgärden är att öka kunskapen om yrkesfiske, förädling och produktutveckling samt entreprenörskap för framtida samt redan aktiva yrkesfiskare och därigenom stärka yrkesfiskares möjligheter till ökad lönsamhet.

Bakgrund

Yrkesfiskeinriktade utbildningar finns bland annat i Norge, Finland och Tyskland, men i Sverige saknas idag tydliga utbildningsmöjligheter för blivande yrkesfiskare. Leader Fiskeområde Väner utförde år 2020 en kartläggning över yrkesfiskeutbildningar i Sverige och fann då att det var bättre att satsa på en eftergymnasial vuxenutbildning än en treårig gymnasieutbildning eftersom en sådan ger större möjlighet för myndiga personer i alla åldrar att utbilda sig till yrkesfiskare. I Sverige finns sedan år 2005 ett nationellt resurscentrum för mathantverk, Eldrimner, som årligen håller olika utbildningar inom mathantverk. Här finns möjlighet för egenföretagare att få rådgivning och erfarenhetsutbyte samt delta i studieresor, seminarier och kurser.

Yrkesfiske är ett hantverksyrke som kräver kunskap inom många områden. För att få fiska krävs ofta fiskelicens, fisketillstånd, dispenser, krav på fartygsbefäl klass VIII och maskinbehörighet. Dessutom ska den som bedriver yrkesfiske ha genomgått säkerhetskurer, utbildning inom livsmedelssäkerhet för förädling och produktutveckling med mera. Det krävs också en förståelse för den miljö och de arter som yrkesfiskaren arbetar med och många gånger ett stort entreprenörskap.

Beskrivning

Arbeta för att bilda yrkesfiskeutbildningar, mentorskap samt att fortsätta utveckla Eldrimners arbete med mathantverk kopplat till sjömat och annan kompetensutveckling för svenska yrkesfiskare.

Exempel på aktiviteter:

- Bilda plattformar för rådgivning och näringslivsutveckling för framtida samt redan aktiva yrkesfiskare.
- Se över behoven av att bilda branschråd för kartläggning av utbildningsbehov och utbildningsinnehåll.
- Undersöka möjligheten till nationell samordning av kompetenssatsningar för yrkesfiskare.
- Utveckla kompetensinsatser för yrkesfiskare.
- Identifiera viktiga utbildningsaktörer och starta samarbete med dessa.
- Kartlägga finansieringsmöjligheter för kompetensutveckling.
- Utveckla pilotutbildningsprojekt.
- Se över möjligheterna att utveckla eftergymnasiala lärlingsutbildningar med hög andel praktisk utbildning förlagd på ett fiskefartyg i kombination med kurser i säkerhet, livsmedelshantering, ekonomi, regelverk, krav, licenser med mera.
- Undersöka möjligheten att koppla Eldrimner till framtida utbildningar för yrkesfiske.
- Se över möjligheten att starta mentorprogram till nya yrkesfiskare och tillvarata den kunskap om årstidsfiske, redskapshantering, miljökunskap, entreprenörskap med mera som den svenska yrkesfiskekåren innehar.
- Se över möjligheten till att upprätta ägarskifteprogram.
- Anordna studieresor och nätverksträffar för erfarenhetsutbyte och inspiration mellan yrkesfiskare i Sverige och övriga Europa.
- Ta fram instruktionsfilmer, rollspel av olika situation, information om förvaltning, illustrationer och klipp om olika redskapstyper.
- Bygga upp en "klippbank" med informationsklipp som kan användas till information och utbildning inom hela fiskets område.

17. Informations- och kommunikationsinsatser

Syfte

Syftet med denna åtgärd är att höja den allmänna kunskapsnivån om svenskt yrkesfiske och den blå värdekedjans betydelse för Sverige när det gäller ekonomi, sysselsättning, kulturhistoria och gastronomi genom att sprida tydlig och faktabaserad information. Den syftar också till att underlätta för yrkesfiskare att hitta information om gällande regelverk.

Bakgrund

Många saknar kunskap om svenskt yrkesfiske och det är därför viktigt att den information som finns tillgänglig om fiske och fiskare är balanserad och saklig. Svenska yrkesfiskare bidrar direkt och indirekt till matproduktion, innovation, levande kustsamhällen, miljöövervakning, ökad turistattraktion med mera. Det är därför viktigt att höja kunskapsnivån om vad svenskt yrkesfiske innebär, hur det bedrivs, påverkan på miljön, arbetet för att minska dess miljöpåverkan, externa effekter och de hälsofördelar som finns kopplade till att äta sjömat. För att underlätta att göra rätt som yrkesverksam fiskare och att enkelt hitta relevanta regelverk som avser specifika fiskerier behöver nuvarande struktur och funktionalitet på Havs- och vattenmyndighetens hemsida anpassas. Med olika ansvarområden på olika myndigheter, kopplade till svenskt fiske, behövs även en gemensam strategi utvecklas för hur information kopplat till de olika ansvarsområdena ska länkas mellan myndigheternas hemsidor.

Det finns ett behov att öka den allmänna kunskapen om vad svenskt yrkesfiske innebär, hur det bedrivs, miljöpåverkan, arbetet för att minska dess miljöpåverkan, externa effekter och de hälsofördelar som finns kopplade till att äta sjömat. Eventuell ojämn kunskapsnivå och missuppfattningar hos beslutsfattare och handläggare på myndigheter kan försvåra företagande inom svenskt yrkesfiske. Okunskap kan även ha onödig påverkan på allmänheten och dess köpvanor av svensk sjömat. Det blir därför viktigt att ta fram och sprida information.

Likaså bör kommunikation och digitala verktyg utvecklas för att underlätta för näringen att hitta den information de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag och att följa gällande regelverk. Vidare ska Havs- och vattenmyndigheten fortsätta att utveckla webbplatsen havochvatten.se och andra externa plattformar, exempelvis när det gäller tillgång till relevanta e-tjänster.

Ofta är det för intressenterna även otydligt vilken myndighet som har ansvar för olika frågor. Kopplingen mellan myndigheternas hemsidor bör därför bli mer tydliga, och en gemensam strategi bör utvecklas för hur myndigheterna länkar till information på varandras hemsidor och delar information om olika ansvarsområden, inkluderat länsstyrelser, kommuner och andra berörda myndigheter.

Beskrivning

Ta fram, uppdatera och sprida korrekt information om svenskt yrkesfiske, för nationell, regional, kommunal och lokal användning, samt utveckla och samordna informationsinsatser. Samarbete mellan berörda myndigheter för framtagande av informativa videoklipp om fiske som kan användas för information samt utbildning.

Exempel på informations- och kommunikationsaktiviteter:

- Uppdatera och göra information lätt tillgänglig på Jordbruksverkets och Havs- och vattenmyndighetens hemsidor.
- Tydliggöra kopplingar mellan information som rör relaterade frågor som hanteras på olika nationella myndigheter eller frågor som hanteras av olika myndigheter på nationell och regional nivå.
- Se över, minska och selektera information som redan är framtagen för att göra den kort, koncis och lättillgänglig så att information når rätt person.
- Tillsammans med etablerade fiskare se över möjligheten att synliggöra var det finns möjlighet för nya fiskare att etablera sig.

Exempel på informationsmaterial:

- Framtagande av vetenskapliga rapporter kopplade till miljöövervakning, beståndssituationer, ekonomi kopplat till yrkesfiske, beräkningar av samhällsnyttor med flera.
- Beskrivningar av hur olika fisken bedrivs.
- Beskrivningar av förädling samt beredningsindustrin i Sverige.
- Informationsmaterial till konsumenter om svenskt fiske och dess hälsofördelar.
- Konsumenters vanor och köpbeteenden i samarbete med KRAV, MSC och andra aktörer.
- Ta fram och tillgängliggöra information om beståndssituationen för flera viktiga kommersiella arter av fisk och skaldjur
- Framtagande av information om förändrade fiskemetoder, exempelvis garnfiske i Östersjön.
- Framtagande av informationsmaterial som förklarar att fisk fångad i havet av personer som inte har fiskelicens inte får säljas (försäljningsförbudet). Detta för att informera både allmänheten om att man inte ska köpa fisk från havet som inte är fiskad av yrkesfiskare och utbilda sportfiskare, via deras organisationer, att inte sälja fisk till konsumenter eller annan verksamhet.

Exempel på kommunikationskanaler:

- Hemsidor och andra sociala medier exempelvis: Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Länsstyrelserna, Landsbygdsnätverket, Kustbevakningen med flera.
- Genomförande av konferenser, seminarier, workshops och liknande aktiviteter.
- Riktade möten, kurser, utbildningar och andra informationsinsatser till politiker, beslutsfattare, pressen, utbildningssektorn och allmänheten med flera.
- Tryckt material till fiskhandel och offentlig måltid, målgrupp konsument, inköpare och kostchefer.



DELTAGANDE ORGANISATIONER

Följande organisationer deltog i framtagandet av handlingsplanen genom att lämna åtgärdsförslag eller synpunkter

BalticWaters2030

Chalmers Tekniska Högskola

Eldrimner

Fiskareföreningen Norden

Fiskbranschens Riksförbund

Göteborgs Universitet

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation

Husbehovsfisket norr

Hållbar konsumtion och produktion (RISE)

Landsbygdsnätverket

Lunds Universitet

Länsstyrelserna

Marine Stewardship Council

Norrbottens Kustfiskares Producentorganisation

Nätverket Svenskt Marintekniskt Forum (RISE)

Producentorganisation Kustfiskarna Bottenhavet

Simrishamns kommun (Marint Centrum)

Skärgårdarnas Riksförbund

Sportfiskarna

Stockholms Universitet (Östersjöcentrum)

Swedish Pelagic Federation Producentorganisation

Svenska Insjöfiskarens Riksförbund

Sveriges Fiskares Producentorganisation

Sveriges Fiskevattenägareförbund

Sveriges lantbruksuniversitet

UTSIKT affärsutveckling AB

Östersjölaxälvar i Samverkan

ORDLISTA OCH FÖRKORTNINGAR

Bestånd	Grupper av individer av en art som kan avgränsas geografiskt och antas ha större likhet sinsemellan än med individer i andra bestånd av arten. I fiskförvaltning kopplas ordet bestånd även till ett visst förvaltningsområde.
Bifångst	Fångst av andra arter och storleksgrupper än målarten.
De stora sjöarna	Vänern, Vättern, Hjälmaren, Mälaren och Storsjön i Jämtland.
Demersalt fiske	Fiske efter de arter som lever nära havsbotten såsom torsk, gråsej, havskräfta, nordhavsräka och kolja.
Ekosystemansatsen	En strategi för bevarande och restaurering av naturvärden, hållbart nyttjande och rättvis fördelning av naturresurser, med målet att säkerställa att användningen av ekosystemen bidrar till att upprätthålla ekosystemens långsiktiga fortlevnad vad avser deras struktur, funktion och dynamik.
EU	Europeiska Unionen
Ekosystembaserad förvaltning	Förvaltning som bedrivs i enlighet med ekosystemansatsen.
EU:s engångsplastdirektiv	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön.
Fiskemöjlighet	Avser individuella tilldelningar av kvoter som är giltiga i ett år och tillfälligt överlåtbara under året.
Fisketurism	När människor i syfte att fritidsfiska reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning eller nyttjar tjänster som tillhandahålls av fisketurismföretag.
Fiskerättighet	Avser fiskemöjligheter med längre varaktighet än ett år och som är överlåtbara på längre sikt (inom giltighetstiden). I det pelagiska systemet är giltighetstiden 10 år.
Fritidsfiske	Allt fiske som inte är yrkesfiske. Delas ofta upp i sportfiske och husbehovsfiske.
Den gemensamma fiskeripolitiken	Ett av Europeiska unionens politikområden som reglerar fisket inom unionen, enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr. 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken.

Husbehovsfiske	Fritidsfiske som oftast bedrivs med nät eller mjärddar. Det primära syftet är fångst för konsumtion i det egna hushållet.
Hållbar utveckling	En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.
ICES	Internationella havsforskningsrådet
Incitamentsstruktur	De samlade faktorer som bidrar till eller motverkar ett beteende, i detta fall efterlevnad.
Konkurrenskraft	Företagets eller branschens förmåga att klara sig i konkurrensen och bedriva verksamhet som är lönsam på lång sikt.
Kvot	Del av den totala tillåtna fångstmängd som tilldelas ett land, en fartygsklass eller en fiskelicensinnehavare. Kallas ofta fiskemöjlighet när den fördelas mellan fiskare.
Landning	Mängden fisk som fångas och förs iland.
Lönsamhet	Lönsamhet är detsamma som ett företags vinst, det vill säga intäkterna är större än kostnaderna.
Minsta referensstorlek för bevarande	Tidigare minsta landningsstorlek, även kallad minimimått.
Mosaic	Ett verktyg för ekosystembaserad förvaltning av marina naturvärden.
Pelagiskt fiske	Fiske efter arter som lever i den fria vattenmassan såsom sill, skarpsill, makrill, taggmakrill, blåvitling och tobis.
REM	Remote Electronic Monitoring, elektronisk fjärrövervakning
Samhällsnytta	Ett värde som tillskrivs sådant som är till gagn för den mänskliga gemenskapen och bidrar till förbättringar av samhället i stort.
Sportfiske	Fritidsfiske som bedrivs med handredskap. De primära syftena är rekreation, turism eller sport.
Vattenbruk	Uppfödning och odling av djur respektive växter i vatten.
VMS	Vessel Monitoring System, fartygsövervakningssystem



Havs
och Vatten
myndigheten

